

VAKBLAD

BOUWEN MET KWALITEIT

- AI in de bouwregelgeving
- Hoe komt bouwregelgeving tot stand?
- Akoestisch comfort in Marga Klompé-gebouw

OPLEIDINGEN (SELECTIE)

Je kennis en vaardigheden bijspijkeren en toewerken naar een waardevol diploma? Onze opleidingen bieden je een veelzijdig en praktijkgericht programma. Aan de hand van meerdere fysieke lesdagen, e-cursussen en toegang tot onze kennisbank, leiden we je op tot deskundige in jouw vakgebied. Al onze docenten zijn experts bij uitstek in de behandelde thema's. Meld je op tijd aan!

ABWI OMGEVINGSWET

- **Startdatum: 11 februari 2025**
- Locatie: Utrecht
- Docenten: Jan Boer, Henry de Roo, Hans Fischer, Albert Jan Meeuwissen

Met deze zesdaagse hybride opleiding ontvang je de benodigde kennis over de juridische systematiek van ruimtelijke ordening en bouwen en de bouwtechnische aspecten. Ook worden communicatie-skills getraind die nodig zijn om aan de slag te kunnen bij Bouw- en Woningtoezicht van gemeenten.

KWALITEITSBORGING BOUWEN

- **Startdatum: 12 maart 2025**
- Locatie: Utrecht
- Docenten: o.a. Henry de Roo, Jan Pieter van Dalen, Hajé van Egmond, Raymond von den Benken, Kees Hootsen

Deze vierdaagse opleiding stoomt je klaar om als coördinator/plantoetser, maar ook controleur op de bouwplaats, bij een kwaliteitsborger te gaan werken. Je krijgt inzicht in de regelgeving, het bouwproces, borgingsplannen en kwaliteitsborging als geheel.

GEBRUIK ACTIECODE **KWALITEIT** EN ONTVANG 15% KORTING OP ALLE CURSUSSEN, OPLEIDINGEN EN LEERGANGEN!

(GELDIG OP INSCHRIJVINGEN T/M 31 DECEMBER 2024)

BRUGGENBOUWERS TUSSEN WET EN WERKELIJKHEID

BEKIJK ONS VOLLEDIGE AANBOD
EN MELD JE AAN OP

WWW.PONTACADEMY.NL

NIEUWE START

U hebt het al gemerkt: er ligt hier een nieuw blad, met de veelzeggende titel *Bouwen met kwaliteit*. Sinds 1995 heeft het vakblad veel gezichten gekend. Na de voorgangers *Bouwbesluit in de Praktijk*, *Bouwregels in de Praktijk* en *Bouwkwaliteit in de Praktijk* is er nu dus *Bouwen met kwaliteit*. De complete redactie is hetzelfde gebleven als bij het eerdere vakblad, maar de uitgeverij is nu PONT. Thuis in bestuursrecht, bouwen, grond en vastgoed, milieu, natuur en water, openbare orde en ruimtelijke ordening, evenals in thema's als energie en duurzaamheid. Dat voelt als een warm bad!

FRANK DE GROOT

FRANK DE GROOT
VORMT SAMEN MET
KATJA VAN ROOSMALEN
DE HOOFDREDACTIE
VAN DIT VAKBLAD.

Bouwen met kwaliteit is ook het nieuwe lijfblad van de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland. Wij zijn heel blij dat daarnaast de nog jonge Vereniging Kwaliteitsborging Nederland (VKBN) in het blad is gestapt. Voortaan dus ook het verenigingsnieuws van beide organisaties in deze uitgave. Tevens welkom aan de leden van de VKBN: kwaliteitsborgers, maar ook instrumentaanbieders en dienstverleners.

WAT IS KWALITEIT?

Bouwen met kwaliteit: tja, wat is dat dan? Ik leerde vroeger altijd: kwaliteit is voldoen aan de eisen die de opdrachtgever/klant stelt. Maar daar komen we tegenwoordig niet meer mee weg. De aanduiding 'kwaliteit' heeft een zwaardere lading gekregen. Kwaliteit moet tegenwoordig 'aantoonbaar' en 'kwantificeerbaar' zijn. Dat heeft natuurlijk te maken met de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen die op 1 januari 2024 eindelijk in werking is getreden voor de laagste risicoklasse. Met deze Wkb wordt de consument beter beschermd. Enerzijds doordat een kwaliteitsborger het bouwplan toetst op risico's en op de bouwplaats en na afronding controleert of het werk aan alle wettelijke bouwvoorschriften voldoet. Daarnaast worden bouwers meer aansprakelijk voor de kwaliteit van hun bouwwerken. Consumenten krijgen daardoor een betere bescherming als na oplevering van een bouwwerk gebreken worden ontdekt.

Toch gaat kwaliteit verder dan alleen regelgeving. Er is bijvoorbeeld ook architectonische kwaliteit. Gebouwen die door de meeste mensen 'mooi' worden gevonden, worden meestal minder snel gesloopt. Daardoor hebben ze een langere levensduur, hetgeen ook prettig is voor de milieubelasting. En het bevordert het welzijn van de gebruikers van de openbare ruimte. In het hart van dit blad blijven we daarom aandacht geven aan ontwerpqualität.

NIEUWE ENERGIE

Een nieuwe start geeft automatisch nieuwe energie. Een frisse vormgeving bijvoorbeeld. Maar we gaan ook werken aan de uitbreiding van onze online activiteiten en een betere koppeling tussen deze printuitgave en onder meer de dossiers, cursussen en opleidingen bij PONT. Op het zeer druk bezochte jaarcongres van de Vereniging BWT Nederland op 10 oktober in Ermelo is het blad geïntroduceerd bij de aanwezigen en we mochten al veel enthousiaste reacties ontvangen!

In deze eerste uitgave een breed scala aan onderwerpen, waarin u zeker iets van uw gading zult vinden. We hopen de komende jaren weer genoeg 'kwaliteit' onder de aandacht te kunnen brengen! ■

INHOUD

- 9** Versnelling woningbouw door typegoedkeuring fabriekswoningen?
- 12** Grenfell Tower Inquiry eindelijk voltooid
- 19** Hoe komt bouwregeling tot stand?
- 22** Controleren ventilatie door kwaliteitsborger

WET- EN REGELGEVING BOUW DIRECT BENADERBAAR MET AI

Voor het eerst zijn meer dan 10.000 pagina's met bouwregeling raadpleegbaar gemaakt met ondersteuning van AI (Artificial Intelligence).

SAMENWERKING GEMEENTE EN KWALITEITSBORGER ONMISBAAR ONDER WKB

Nu de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) op 1 januari 2024 is ingegaan, zijn we benieuwd naar het reilen en zeilen van dit nieuwe stelsel.

EEN STIMULERENDE OMGEVING VOOR NIMETO

“Ik hoop dat mensen de potentie zien van naoorlogse scholen”, zegt architect Maarten van Kesteren bij Nimeto in Utrecht. In tweeënhalf jaar tijd onderging deze school met een ratjetoe aan bouwvolumes een transformatie.

VERDER

30

YUVERTA-GEBOUW VERSTERKT DE BAND TUSSEN ONDERWIJS EN NATUUR

Het Yuverta instructiegebouw in Dordrecht is een showcase voor modern groenonderwijs. De opleidingen voor Klimaat, Water, Groen en Dier vinden hier onderdak.

Redactioneel **3**
Nieuwe start

Bouwrecht **36**
Bepaling achtererfgebied bij afwezigheid aangrenzend openbaar gebied

Nieuws **40**

Verenigingsnieuws VBWTN **42**

Verenigingsnieuws VKBN **44**

32

AKOESTISCH COMFORT IN EERSTE HOUTEN COLLEGEGBOUW

Het eerste massief houten collegegebouw van Europa staat op de beboste campus in Tilburg. Het door Powerhouse Company ontworpen Marga Klompé-gebouw omvat een foyer, auditorium, dertien collegezalen en zelfstudieplekken voor 1.000 studenten.

WET- EN REGELGEVING BOUW DIRECT BENADERBAAR MET AI

Voor het eerst zijn meer dan 10.000 pagina's met bouwregelgeving raadpleegbaar gemaakt met ondersteuning van AI (Artificial Intelligence). Hierdoor kan enorme tijdwinst bij ontwerp en toetsing worden gerealiseerd. Max van Riel, co-founder van STRUCK, liet op het jaarcongres van de Vereniging BWT Nederland (10 oktober) zien dat AI van een doolhof een snelweg kan maken.

TEKST FRANK DE GROOT

Het was recentelijk nog groot nieuws in het NOS Journaal: 'Nog veel verwarring bij gemeenten over nieuwe Omgevingswet.' Max hierover: "En dit is natuurlijk niet alleen bij gemeenten zo. Als er iets duidelijk is over bouw wet- en regelgeving is dat er altijd meer van komt, niet minder. En hoe meer regels, hoe moeilijker het zoeken wordt. Het voldoen aan de ingewikkelde wet- en regelgeving kost daardoor tijd en geld. Toch verwacht de samenleving dat er meer en vooral sneller gebouwd wordt. De besparing van tijd en geld zit 'm in de voorbereiding van een bouwproject."

Volgens Max kan AI in een vroegtijdig stadium betrokken worden bij de plannen op plekken waar mankracht vaak niet beschikbaar is: "Sinds de introductie van taalmodellen en Chat GPT is het wel duidelijk dat AI erg geschikt is om heel veel tekst te verwerken met verbluffende resultaten. STRUCK is nu negen maanden onderweg en heeft al de grootste AI-beschikbare bibliotheek van bouw wet- en regelgeving in Nederland."

SNELLE CHECKS

De start van STRUCK was tijdens een sessie op een vastgoedevenement waarbij de grenzen van bouwplannen met AI werden verkend. Max: "Ik was onder de indruk van het zogenoemde generative design, maar de markt reageerde ook met: 'dat zijn geen gebouwen, dat zijn plaatjes' en 'laat ons nu de gebouwen maar maken, misschien kan AI ons dan in andere facetten helpen, bijvoorbeeld in wet- en regelgeving'."

Verschillende architecten hadden inmiddels al eens een vraag gesteld aan Chat GPT en daar kwam steevast een antwoord uit het Bouwbesluit naar voren, maar uiteraard kon dat niet gecheckt worden. "Toen lieten wij een AI assistent zien met daarin het nieuwe Bbl verwerkt en waar direct de bron zichtbaar was. Toen kwamen de reacties: 'Oh, dus ik hoef geen control

F meer te doen op bouwbesluitonline.nl', 'oh, ik kan dit dus ook in het Engels vragen' en 'oh, kan dit ook voor meerdere documenten?'"

Volgens Max worden in de beginfase van een project de snelle checks gedaan, zodat direct betere keuzes worden gemaakt: "De architect blijft natuurlijk wel penvoerder van het creatieve proces, maar hulp en ondersteuning door AI-toepassingen is welkom. Ook zijn er steeds vaker buitenlandse architecten betrokken bij een bouwproject. En die kunnen nu in hun eigen taal vragen stellen over Nederlandse wet- en regelgeving."

De architect blijft natuurlijk wel penvoerder van het creatieve proces, maar hulp en ondersteuning door AI-toepassingen is welkom.

BRON IS ZICHTBAAR

We zijn een jaar later, en inmiddels bevat de bibliotheek nationale wetgeving, maar ook lokale wetgeving als parkeernormen, fietsnormen, welstandsnota's en meer. "Onlangs zijn ook alle omgevingsplannen ontsloten, met daarbij de mogelijkheid om een DXF-bestand te downloaden. Hierdoor is er direct een 3D-situatieschets beschikbaar van een gebied, inclusief wegen, water, maximale bouwhoogte en de omgeving. Nu is een architect wel een uur bezig om een situatieschets te maken."

FOTO: JAN HAGEN

Max van Riel: "STRUCK is nu negen maanden onderweg en heeft al de grootste AI-beschikbare bibliotheek van bouw wet- en regelgeving in Nederland."

"Het vermelden van de bron is het belangrijkste element van ons product Unravel", legt Max uit. "Inmiddels geven we ook gearceerd aan waar exact op de pagina de informatie staat. Daarnaast vinden klanten het fijn om antwoorden te delen om zo het niveau van kennis van bouw wet- en regelgeving in het hele bedrijf te vergroten. Ook is een functie toegevoegd om aan te geven met wat voor soort project je bezig bent - nieuwbouw of bestaande bouw en kantoor of woning - zodat de AI agent een gericht antwoord geeft in plaats van een lap tekst met alle mogelijke eisen."

TOETSEN MET AI

Om te laten zien hoe het werkt, zijn Erik Schot, directeur van InterGarant Groep en Roy Tijsmans, adviseur Ruimtelijke Ordening bij InterConcept (onderdeel van InterGarant Groep) bereid gevonden het systeem op het podium te testen. Wico Ankersmit, directeur van de Vereniging BWT Nederland, is in ieder geval onder de indruk van de prestaties: "Wij hebben dit systeem getest door tien bouwtechnische examenvragen over het Bbl uit de opleiding ABW 2 in te voeren. Alle antwoorden waren juist! Echt ongelooflijk!"

Wico weet nog wel een lastige vraag: "Wat is de minimale plafondhoogte in een nieuw kantoorgebouw?" Terwijl Roy de vraag invoert, roept de zaal al: 2,60 meter. Groot is de verbazing

als Unravel antwoordt: 2,10 meter. Hoe kan dit nu? Wico reageert weer enthousiast: "Dat is dus juist! Alleen woningen kennen in het Bbl nog een verblijfsgebied, maar andere gebouwen niet meer. Dus dan geldt de minimale hoogte van een vluchtroute en die is 2,10 meter! Ik denk dat 90 procent van de ontwerpers dat niet weet."

Daarna neemt Roy het hoofdkantoor van InterGarant Groep in 't Harde onder de loep. Hij wil weten: mag ik een extra verdieping op ons kantoor bouwen? Het systeem doorzoekt na die vraag onder meer het omgevingsplan, met in het zogenoemde 'tijdelijke deel' de oude bestemmingsplannen. Gemeenten hebben nog tot 1 januari 2032 de tijd om die oude bestemmingsplannen om te zetten naar het nieuwe omgevingsplan. Ook de beheersverordeningen en de omgevingsrechtelijke delen van andere verordeningen staan hierin. Het systeem antwoordt binnen één minuut: *'Het is toegestaan een extra verdieping toe te voegen, mits de totale bouwhoogte niet meer dan 12 meter wordt. Het toevoegen van een verdieping valt niet onder de vergunningsvrije activiteiten, dus is een omgevingsvergunning noodzakelijk.'* Het systeem toont ook de bron van deze informatie: artikel 12.2.1, lid 3, sub 1 in het oude bestemmingsplan Buitengebied Elburg 2012, actualisatie 2018, onder de bestemmingsregel 'Maatschappelijk'.

Erik Schot (links), directeur van InterGarant Groep en Roy Tijmsmans (rechts), adviseur Ruimtelijke Ordening bij InterConcept (onderdeel van InterGarant Groep) waren bereid gevonden het systeem op het podium te testen.

ER KAN NOG VEEL MEER

Mag ik het gebouw gebruiken voor activiteiten voor bewoners?, wil Roy weten. *'Ja, u mag uw kantoorpand gebruiken voor activiteiten voor bewoners, mits deze activiteiten vallen onder 'maatschappelijke voorzieningen' zoals bedoeld in bijlage 2 kolom type bedrijf. Dit is toegestaan volgens de bestemmingsregels voor "Maatschappelijk" zoals beschreven in artikel 12.1 van het document 'Buitengebied Elburg 2012, actualisatie 2018.'*

En dan volgt een verrassende extra mogelijkheid: er kan met een druk op de knop een brief aan de aanvrager worden gestuurd. We zien ineens een brief op het scherm:

Geachte aanvrager,

Naar aanleiding van uw vraag of u uw kantoorgebouw mag gebruiken voor activiteiten voor bewoners, kunnen wij u het volgende mededelen.

Ja, u mag uw kantoorpand gebruiken voor activiteiten voor bewoners, mits deze activiteiten vallen onder 'maatschappelijke voorzieningen' zoals bedoeld in bijlage 2 kolom type bedrijf. Dit is toegestaan volgens de bestemmingsregels voor 'Maatschappelijk' zoals beschreven in artikel 12.1 van het document 'Buitengebied Elburg 2012, actualisatie 2018.'

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog verdere vragen hebben, dan staan wij uiteraard voor u klaar.

Nog een druk op de knop en de hele brief verschijnt in het Turks. "Er zijn meerdere talen mogelijk", zegt Max.

VERGUNNINGVRIJ BIJBOUWEN

We gaan tot slot naar een willekeurige woning in Ommen. Hier gaan we een ruimtelijk toets doen. Erik Schot staat nu achter de laptop: "Hoeveel mag ik hier bijbouwen?" Erik toont een luchtfoto en selecteert hierin de woning en de bijbehorende bouwwerken op het achtererf. Al snel weet het systeem te antwoorden dat de aanvrager nog 18,7 m² vergunningvrij mag bijbouwen op het achtererf. Max reageert: "Speciaal voor dit jaarcongres hebben we de mogelijkheid gelanceerd om direct per kavel te weten te komen wat er vergunningvrij bijgebouwd mag worden. STRUCK speelt hiermee direct in op de nieuwe complexere regels voor vergunningvrij bouwen. Dat komt door de knip met de technische activiteit bouw en de omgevingsplanactiviteit, waarbij het vergunningvrij bouwen nu op twee plaatsen is geregeld. Straks zie je trouwens met arceringen ook het bebouwingsgebied en achtererfgebied."

POSITIEVE REACTIES

De eerste reacties op STRUCK Unravel zijn positief. En er zijn nog tal van mogelijkheden hoe deze bibliotheek toegepast kan worden. Max besluit: "Het bieden van inzicht in de wet- en regelgeving is voor STRUCK de opmaat naar een volgende stap. De bibliotheek kan ook gebruikt worden om juist plannen te toetsen aan wet- en regelgeving, zoals we zojuist hebben gezien. Is een toiletruimte groot genoeg, is de daglichtberekening correct, wat is het percentage BVO/VVO van een pand? Later dit najaar komen we met een eerste product voor deze zogenoemde ontwerptoetsen, namelijk rondom oppervlakenormen. In eerste instantie zal een plugin beschikbaar zijn voor Autocad en Revit. Maar uiteindelijk zal ook de mogelijkheid bestaan om toetsen op IFC-modellen te doen met zogenoemde ongestructureerde tekst en agents." ■

Meer weten? Ga naar www.struck.build/nl.

Wat is Artificial Intelligence (AI)?

AI, oftewel kunstmatige intelligentie, is een tak van de informatica die zich bezighoudt met het creëren van systemen die taken kunnen uitvoeren waarvoor normaal gesproken menselijke intelligentie vereist is. Dit omvat onder andere het leren van ervaringen (*machine learning*), het begrijpen van natuurlijke taal, het herkennen van beelden en patronen en het nemen van beslissingen.

AI-systemen kunnen in verschillende vormen voorkomen. Van simpele algoritmen die specifieke taken uitvoeren tot complexe neurale netwerken die kunnen leren en zich aanpassen aan nieuwe situaties. AI-toepassingen zijn breed en omvatten onder andere spraakherkenning, zelfrijdende auto's, medische diagnostiek en persoonlijke assistenten, zoals Siri.

FOTO: FINCH BUILDINGS

VERSNELLING WONINGBOUW DOOR TYPEGOEDKEURING FABRIEKSWONINGEN?

Medio 2023 heeft de Provincie Gelderland aan bouwinspectiebureau BouwQ opdracht gegeven onderzoek te doen naar de voor- en nadelen van de zogenoemde typegoedkeuring voor fabrieksmatig geproduceerde woningen. Henk van Rhijn, programmamanager Actieplan Wonen van de Provincie Gelderland, en Sue-Ellen de Nijs, jr. scientist bij BouwQ, deelden de resultaten op het jaarcongres van de Vereniging BWT Nederland op 10 oktober in Ermelo.

TEKST FRANK DE GROOT

Evenals de meeste provincies in ons land heeft ook Gelderland een ambitieuze woningbouwdoelstelling; tot 2030 wil de provincie ruim 104.000 nieuwe woningen bouwen. Fabrieksmatig produceren van woningen, ook wel prefab, industriële of conceptuele bouw genoemd, wordt ook hier gezien als de aangewezen methode om sneller en efficiënter woningen te kunnen bouwen. Immers, woningen seriematig op grote schaal en onder ideale omstandigheden in fabrieken produceren is minder arbeidsintensief, gaat sneller en is goedkoper dan traditioneel bouwen. Daarnaast zorgt woningen produceren in fabrieken voor minder milieupact dan bouwen op locatie.

WAAROM TYPEGOEDKEURING?

Volgens Henk van Rhijn vergt het traject van vergunningverlening door gemeenten veel tijd en aandacht van ambtenaren en bouwers. Met typegoedkeuring is er een mogelijkheid om te versnellen én ambtelijke capaciteit te besparen. De kostbare en tijdrovende vergunnings- en controleprocedures, die onder de Wkb voor elke woning opnieuw doorlopen moeten worden, kunnen door typegoedkeuring de zo gewenste versnelling van de woningbouw bevorderen. “Er moet één landelijke toelatingstoets komen voor conceptuele bouw”, zei Aedes-voorzitter Martin van Rijn in 2022 bij de opening van de woningfabriek van Barli, in het bijzijn van Koning Willem-Alexander. Mona Keijzer,

Henk van Rhijn, programmamanager Actieplan Wonen van de Provincie Gelderland: "In 2030 rolt een op de vier woningen uit de fabriek. Een landelijk erkende kwaliteitstoets voor fabrieksklare woningen, de zogenoemde typegoedkeuring, zou hier uitkomst kunnen bieden."

minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, vindt ook dat bouwondernemers worden verstikt door regelgeving: "We hebben een wooncrisis en moeten zorgen dat er maximale vrijheid is om te bouwen."

"We moeten dus sneller bouwen", zegt Henk. "In 2030 moeten er alleen al in Gelderland – gerekend vanaf 2022 – 100.000 woningen bijkomen. Dat is 12.500 per jaar. We moeten alles uit de kast halen om dit te halen! Conceptbouw is sneller, goedkoper en duurzamer. Als we niet steeds opnieuw het wiel hoeven uitvinden, gaat het nog veel sneller en hoeven we minder ambtenaren in te zetten. In 2030 rolt dan een op de vier woningen uit de fabriek. Een landelijk erkende kwaliteitstoets voor herhaalbare woningconcepten, de zogenoemde typegoedkeuring, zou hier uitkomst kunnen bieden. Typegoedkeuring houdt in dat de goedkeuring met betrekking tot de kwaliteit voor een bepaald seriematig en industrieel geproduceerd woningtype maar één keer afgegeven hoeft te worden in plaats van voor elke geplaatste woning afzonderlijk. Vergelijk het met een auto: als daar een typegoedkeuring op wordt afgegeven door RDW mag je er overal mee rijden. Dit zou de woningbouw in Nederland enorm kunnen versnellen. Vervolgens zullen jaarlijks steekproeven uitgevoerd worden om de kwaliteit van het woningconcept en daarmee de nieuwe woningen te blijven borgen."

De voor- en nadelen van typegoedkeuring op prefab woningbouwconcepten zijn nu door BouwQ onderzocht. Het onderzoek vond plaats in het kader van het 'Actieplan 2020-2025. Sneller, Betaalbaar, Flexibel' van de provincie Gelderland.

KLANKBORDGROEP

Het onderzoek werd uitgevoerd door een kernteam, bestaande uit BouwQ in samenwerking met TNO. Naast het kernteam

werd er voor het project een klankbordgroep samengesteld met stakeholders waaronder de Provincie Gelderland, het ministerie van Binnenlandse Zaken, NEPROM, Instituut voor Bouwrecht, vereniging voor woningcorporaties Aedes, Aannemers Federatie Nederland, Expertise Centrum Flexwonen, Vereniging BWT Nederland, TloKB en het Netwerk Conceptueel Bouwen.

"Het door BouwQ uitgevoerde onderzoek bestond uit twee fases. De eerste fase leidde tot een bepaling van voor- en nadelen van typegoedkeuring, een bepaling van stimulansen en barrières bij de invoering en een door de bouwpraktijk gedragen plan voor een verdere implementatie van typegoedkeuring van woningconcepten. In een tweede fase werden drie praktijkproeven in het Gelderse bestuursdomein uitgevoerd", legt Sue-Ellen uit, projectleider van het onderzoek typegoedkeuring.

CONCLUSIES DESKRESEARCH

In fase 1 van het onderzoek Typegoedkeuring woningconcepten zijn conclusies getrokken, gebaseerd op deskresearch. Hierin is naar voren gekomen dat de Erkende Kwaliteitsverklaring (EKV) de beste basis is voor typegoedkeuring. De samenvatting van de conclusies van fase 1 worden door Sue-Ellen op het scherm getoond.

Tijdwinst

Typegoedkeuring is een verklaring van gerechtvaardigd vertrouwen dat een woningconcept voldoet aan de bouwtechnische regelgeving. De onder de Wkb benodigde onderbouwing van dit gerechtvaardigd vertrouwen (risicobeoordeling, borgingsplan, dossier bevoegd gezag) is gestandaardiseerd onder de typegoedkeuring. Hierdoor hoeven kwaliteitsborgers en gemeenten voor grondgebonden en gestapelde woningconcepten met een typegoedkeuring geen inhoudelijke controles uit te voeren op de risicobeoordeling en het borgingsplan voor de melding bouwactiviteit en het dossier bevoegd gezag voor de gereedmelding. Sue-Ellen: "De doorlooptijd van deze meldingen voor grondgebonden woningconcepten met een typegoedkeuring kan hierdoor in een optimale situatie gereduceerd worden van minimaal zes weken naar maximaal vier dagen! Dat scheelt dus echt veel tijd."

"Naast de versnelling in het bouwtechnisch aspect, worden versnellingen verwacht in de omgevingsplanactiviteit. Hierbij moet gedacht worden aan interne processen binnen gemeenten, het voorkomen van conflicten bij veranderende eisen, en harmonisering/uniformiteit", aldus Sue-Ellen.

Minder werkdruk gemeenten

Sue-Ellen: "Typegoedkeuring zorgt ervoor dat gemeenten per conceptaanvraag met typegoedkeuring gemiddeld 55 procent minder capaciteit nodig hebben voor de beoordeling van vergunningaanvragen met grondgebonden woningconcepten. Daarnaast is 65 procent minder capaciteit nodig voor gestapelde woningconcepten."

Kostenbesparing

De kwaliteitsborgingskosten met typegoedkeuring zijn volgens Sue-Ellen tot vijf keer lager per grondgebonden woning: “De capaciteitsbesparing bij gemeenten voor gestapelde woningconcepten met typegoedkeuring kan omgezet worden naar significante legeskorting, door het niet hoeven uitvoeren van de technisch inhoudelijke toetsing!”

Synergieën

Naast het systeem voor typegoedkeuring wordt potentie gezien voor regionale samenwerkingsverbanden waarbij gemeenten samenwerken om een woningconcept slechts één keer te toetsen in een regio.

FIELDLABS

“De deskresearch heeft antwoord gegeven op de vraag hoe typegoedkeuring van woningconcepten kan bijdragen aan het realiseren van de woningbouwopgave. Om de getrokken conclusies nader te onderbouwen en aan de praktijk te toetsen is een vervolgonderzoek ingezet in de vorm van zogenoemde fieldlabs. Tijdens deze fieldlabs zijn door verschillende groepen, bestaande uit conceptaanbieders, kwaliteitsborgers, initiatiefnemers en gemeenten, de bouwprocessen van bestaande bouwprojecten ‘nagespeeld’ waarbij werd aangenomen dat de betreffende woningen een typegoedkeuring hebben.”

De volgende fieldlabs zijn opgesteld en uitgevoerd:

- Fieldlab 1: Validatie impact typegoedkeuring;
- Fieldlab 2: Randvoorwaarden voor omgevingseisen;
- Fieldlab 3: Potentie van regionale samenwerking.

Na afronding van de fieldlabs konden de volgende algemene conclusies worden getrokken.

- De kennis en bewustwording in de bouwwereld met betrekking tot typegoedkeuring en de Erkende Kwaliteitsverklaring is beperkt. Om typegoedkeuring op basis van een Erkende Kwaliteitsverklaring te laten slagen, dient de kennis en bewustwording vergroot te worden. Dit moet ervoor zorgdragen dat partijen vertrouwd raken met het werken met typegoedkeuring en er geen onnodige dubbele toetsingen worden uitgevoerd.
- Naast het vergroten van kennis en bewustwording over certificatie, Erkende Kwaliteitsverklaring en typegoedkeuring, zullen diverse partijen moeten samenwerken om de ontwikkelingen te blijven uitvoeren. Gedurende het onderzoek zijn diverse partijen naar voren gekomen die aangeven actief bezig te zijn op het gebied van conceptueel bouwen en typegoedkeuring.
- Vanuit de deskresearch was het niet mogelijk om op basis van bekende gegevens de kostenreductie te valideren. Door een te grote hoeveelheid aan onbekende gegevens kan geen betrouwbare analyse worden opgesteld.

- In de omgevingsplanactiviteit is een grote versnelling te behalen voor zowel conceptueel bouwen als voor de traditionele bouw. Deze versnelling is met name te behalen door het wijzigen van processen binnen de gemeenten/omgevingsdiensten en het vroegtijdig in gesprek gaan van gemeenten/omgevingsdiensten samen met conceptaanbieders/initiatiefnemers. Typegoedkeuring levert meer vertrouwen op en een lager risico op vertragingen door ontbrekende onderdelen. Dit kan een gunstige uitwerking hebben bij het versnellen van de processen binnen de gemeente.
- Er lijkt potentie te zijn voor regionale samenwerkingsverbanden. Het is echter ook duidelijk geworden dat voor het versnellen van het proces een stimulans vanuit de Provincie Gelderland kan helpen.

Sue-Ellen de Nijs, jr. scientist bij BouwQ: “De doorlooptijd van meldingen voor grondgebonden woningconcepten met een typegoedkeuring kan in een optimale situatie gereduceerd worden van minimaal zes weken naar maximaal vier dagen! Dat scheelt dus echt veel tijd.”

Henk van Rhijn besluit: “De doorlooptijd van de meldingen voor grondgebonden woningconcepten met een typegoedkeuring kan gereduceerd worden van minimaal zes weken naar maximaal vier dagen. We gaan deze rapportage dan ook officieel aanbieden bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.”

“Wat dit betekent voor Gelderland? We moeten jaarlijks 12.500 woningen bouwen. Het percentage industrieel gebouwde woningen is momenteel naar schatting 27 procent. Stel dat we daarvan de helft onder typegoedkeuring kunnen brengen. Dan levert dat ongeveer 100.000 uur winst op in de doorlooptijd per jaar. Voor heel Nederland is dat circa één miljoen uur! Dus het is de moeite waard om met typegoedkeuring te gaan werken.”

Op de overzichtssite www.conceptenboulevard.nl is een vrij compleet overzicht te vinden van woningconcepten in Nederland. Daarvan zijn er nu zeven die de eerste stap naar typegoedkeuring hebben gemaakt. ■

FOTO: WIKIMEDIA

GRENFELL TOWER INQUIRY EINDELIJK VOLTOOID

In juni 2017 waren mijn vrouw en ik op vakantie in Schotland. Het drong pas geleidelijk tot ons door dat er in Londen iets vreselijks was gebeurd: de brand in de Grenfell Tower die 72 mensen het leven kostte. Na onze vakantie ben ik me gaan verdiepen in wat er over de brand, de oorzaken en gevolgen bekend was. Op 4 september 2024 verscheen eindelijk het tweedefaserapport van het Inquiry Panel. Eindelijk, want het eerstefaserapport werd op 30 oktober 2019 gepubliceerd en beschreef wat er precies was gebeurd, wat er allemaal fout was gegaan tijdens de renovatie van het gebouw in 2015, tijdens de brand zelf en in de nasleep. Waarom moest het vervolgens nog bijna vijf jaar duren voor de tweede fase kon worden afgesloten?

TEKST GERT-JAN VAN LEEUWEN

Vanaf eind 2017 speelde het door toenmalig premier Theresa May ingestelde Inquiry Panel een grote rol als medium, waardoor steeds meer informatie naar buiten kwam. Maar ook het onderzoek zelf stond regelmatig ter discussie. Op 4 september 2024 verscheen dan eindelijk het tweedefaserapport van het Inquiry Panel. Vijf jaar na het eerste rapport. De reden van de lange periode tussen beide rapporten is in zekere zin simpel: het onderzoek door het Grenfell Tower Inquiry Panel draaide na 2019 in feite om de schuldvraag. Wie is verantwoordelijk en aansprakelijk voor welke fout? Door de complexiteit van de oorzaken en de veelheid aan betrokkenen was dat een ingewikkelde puzzel en bovendien waren er grote belangen van bedrijven en overheidsorganen mee gemoeid. In de hoorzittingen van het Inquiry Panel van maart 2020 tot november 2022 kwamen dan ook vooral advocaten aan het woord namens deze partijen of namens de overlevenden en nabestaanden van de brand.

ZWAARWEGENDE BEWIJSLAST

Het panel is geen rechtbank, al zijn de voorzitter, Sir Martin Moore-Bick KC,¹ en ook de ondervragers – Richard Millett KC en zijn beide assistenten – gerenommeerde juristen. De inhoud van de door het Inquiry Panel opgestelde rapporten over de eerste en de tweede fase is door de grondige werkwijze van onderzoek plus zorgvuldige toepassing van hoor en wederhoor echter wel zwaarwegende bewijslast voor de inmiddels gestarte gerechtelijke procedures. Vooral de tijd voor hoor en wederhoor is de oorzaak dat nadat in november 2022 de laatste hoorzitting werd gehouden het toch nog bijna twee jaar duurde voordat het tweedefaseonderzoek kon worden afgesloten.

Wie is er verantwoordelijk en aansprakelijk voor welke fout?

De conclusies die het panel trok per 'core participant' zijn eerst in concept aan het betreffende bedrijf, overheidsorgaan of belangengroep voorgelegd. Nadat de reacties van deze partijen door het panel voor zover mogelijk waren verwerkt, ontvingen die betrokkenen een tweede concept. Ook daarop konden zij reageren. Op 23 mei 2024 werd duidelijk dat het panel tot definitieve conclusies was gekomen. Niet alleen werd toen 4 september als publicatiedatum van het tweedefaserapport aangekondigd, maar ook startte de politie vervolging van een aantal partijen. Toch kwamen ook van 23 mei tot en met 2 september nog weer nieuwe bewijsstukken binnen. Al deze documenten zijn groot en klein gepubliceerd op de website van het panel (www.grenfelltowerinquiry.org.uk/evidence?page=1).

SAMENVATTEN LASTIG TOT ONMOGELIJK

Gelet op de complexiteit van de hele kwestie is het lastig om het tweedefaserapport samen te vatten. Letterlijk zegt de 'executive summary': 'Dit rapport is zodoende onvermijdelijk lang en gedetailleerd. Het is onmogelijk de complete inhoud samen te vatten in enkele pagina's en we hebben dat ook niet geprobeerd.' Tja, als het panel dat zelf al concludeert ga ik niet proberen om in dit artikel te doen alsof het wel kan. Sir Martin drong er bij de lezers van het rapport op aan de tekst gedegen tot zich te nemen en dat advies geef ik graag door aan de lezers van dit nieuwe blad Bouwen met kwaliteit. De complete inhoud is sinds 4 september 2024 beschikbaar op de website van het panel (www.grenfelltowerinquiry.org.uk/phase-2-report). Het is raadzaam om te beginnen met het document 'executive summary', een handig overzicht van het complete rapport dat als bladwijzer kan fungeren naar hoofdstukken met verdere verdieping en onderbouwing.

Het Inquiry Panel op 4 september 2024. Van links naar rechts: mrs. Thouria Istephan, Sir Martin Moore-Bick en mr. Ali Okbar.

Sir Martin zei het bij de presentatie onomwonden. Een keten van fouten heeft geleid tot de fatale brand die niet alleen 72 doden kostte en de Grenfell Tower ruïneerde, maar ook de levens van honderden mensen verwoestte: nabestaanden, overlevenden, vrienden, maar ook brandweerlieden en andere reddingswerkers die voor een onmogelijke taak stonden. Dat had allemaal kunnen worden voorkomen als die fouten niet waren gemaakt. Daarvoor dragen meerdere bedrijven, organisaties en personen schuld. Niet alle in gelijke mate, maar niemand kan hiervoor weggijken.

Hoewel het nu aan politie en justitie is om degenen die verantwoordelijk zijn voor een of meer van de gemaakte fouten aan te pakken, noemde Sir Martin een aantal betrokkenen al bij naam:

- de landelijke overheid voor misplaatste deregulering;
- de lokale overheid voor gebrekkige uitvoering van toetsing en toezicht;
- de opdrachtgever voor het niet serieus nemen van de huurders en hun signalen;
- ondoordachte keuze van architect, hoofdaannemer en adviseurs. Die partijen als zodanig door het niet serieus en niet professioneel omgaan met de brandveiligheidsaspecten;
- de onderaannemers, leveranciers en producenten voor het toepassen en leveren van ongeschikte materialen, constructies en details;
- de brandweer voor het niet adequaat voorbereid zijn op de aanpak van branden als deze;
- verhuurder en overheid voor de falende opvang van de overlevenden na de brand.

Zelfs deze opsomming is al gebrekkig als je het rapport aandachtig tot je neemt. We zullen de komende jaren zien op wie justitie haar pijlen gaat richten en welke straffen de rechters uiteindelijk gaan opleggen, maar het gaat veelal om dood door schuld of op z'n minst een aandeel daarin door wat een betrokkene heeft gedaan of heeft nagelaten.² De beide rapporten van het Inquiry Panel maken duidelijk dat er in elk geval in de casus Grenfell sprake was van een beschamend gebrek aan professionaliteit bij vrijwel alle partijen. Er zijn aanwijzingen dat dit manco veel breder is dan deze ene casus. Waarschijnlijk geldt dit voor de hele bouwsector.

72 DODEN OF 72 KEER EEN DODE

Een indrukwekkend onderdeel van het rapport is deel 9, waarin per overledene de exacte doodsoorzaak, locatie van overlijden en laatste levenstekenen worden beschreven. Dit deel van het onderzoek is tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen het panel, de public coroner (lijkschouwer), tal van experts en vaak met medewerking van de nabestaanden. Deze aanpak is niet alleen juridisch van betekenis, maar ook een vorm van respectvolle nagedachtenis van elk van de 72 slachtoffers van de brand. Aan het slot van de presentatie van het rapport las Sir Martin opnieuw al hun namen voor.

Op basis van dit ene specifieke onderzoek in Engeland, hoe grondig ook gedaan, kun je niet zeggen of de conclusies ook voor ons land gelden, of juist niet. Ik raad elke bouwprofessional, elk bedrijf, organisatie of overheidsorgaan en elke brancheorganisatie dringend aan om op z'n minst de delen van het tweedefaserapport te lezen die van toepassing zijn op de eigen reikwijdte van de persoon of organisatie, en deze als spiegel te gebruiken. Verschuil je daarbij niet achter de verschillen tussen de omstandigheden bij Grenfell en die van je eigen werkomgeving en takenpakket, maar geef naar eer en geweten antwoord op de vraag of jij of je organisatie het beter doet. En of dat 'beter' ook

goed genoeg is om – zoals panellid Thouria Istephan (architect) het formuleerde – te zorgen dat mensen in het gebouw dat jij ontwerpt of bouwt veilig kunnen wonen of werken. Vanuit zijn specifieke achtergrond trok panellid Ali Akbor deze verantwoordelijkheid vanzelfsprekend door naar de opdrachtgeversrol.

De beide rapporten van het Inquiry Panel maken duidelijk dat er sprake was van een beschamend gebrek aan professionaliteit.

Het complete tweedefaserapport omvat zeven 'volumes' met in totaal 1671 pagina's. Het verbaasde mij in eerste instantie dat in deel 3 (volume 2) uitgebreid de rol van de National Housing Build Council (NHBC) ter sprake komt. Deze organisatie geeft enerzijds garanties af op beoordeelde producten en constructies en anderzijds een zogenoemde 'Buildmark' (een soort verzekerde garantie) op door hun 'approved inspectors' gecontroleerde bouwwerken. Dit laatste is de Engelse vorm van private kwaliteitsborging, maar daarvan was bij de renovatie van de Grenfell Tower geen sprake: toetsing en toezicht waren geheel in handen van de afdeling Bouwtoezicht van de deelgemeente Kensington/Chelsea.

KWALITEITSBORGING ALS DOEMSCENARIO

Kort na de brand werd de Grenfell-brand niettemin in ons land door tegenstanders van het stelsel van kwaliteitsborging in stelling gebracht als argument: "Dit staat ons te wachten...!" De bemoeienis van het NHBC die het Inquiry Panel relevant vindt, is de grote invloed van deze partij op de standaardisatie in de woningbouw in Engeland en Wales. Omdat hier ondanks grote verschillen tussen het Engelse en het Nederlandse stelsel mogelijk parallellen zijn te vinden tussen beide landen op het niveau van onze instrumentaanbieders en zelfs de toelatingsorganisatie TloKB,³ lijkt het mij ook voor TloKB, instrumentaanbieders, kwaliteitsborgers en VKBN relevant goed kennis te nemen van de passages over de NHBC.

In het verlengde hiervan is ook de rol van de LABC van belang, de Local Authorities Building Control. Ook die organisatie speelt in het Engelse stelsel een stevige rol in de standaardisatie, zodanig dat het Inquiry Panel ook daar aandacht aan besteedt. Een echte evenknie van de LABC kennen we in ons land niet, maar VNG, VBWTN en dochter COBc verrichten wel taken op dit vlak of hebben dat in het verleden gedaan, bijvoorbeeld via de Commissie Gelijkwaardigheid en (nog) via deelname op persoonlijke titel aan normcommissies. Daarom kan het ook voor deze representanten van het bevoegd gezag van belang zijn te kijken naar de kritische noten van het panel over de rol van de LABC.

Actievoerders rijden door Londen met drie grote reclameborden die gerechtigheid eisen na de brand in de Grenfell Tower.

Deze oproepen lijken in het grote geheel van de kwestie misschien marginaal, maar in het licht van de catastrofaal gebleken toepassing van brandgevaarlijke materialen Reynobond PE, Kingspan K15 en Celotex RS5000 zijn de rollen van private en publieke partijen in de niet-projectgebonden beoordelings- en testprocedures uiteraard wel van belang. Hoe explicieter je oordeel in dat productgebonden traject is, des te lastiger is het om daar in toetsing en toezicht per specifiek bouwproject (of categorie) weer van af te wijken. Ook in dat opzicht is niet alleen van belang hoe je deze rollen als persoon en als organisatie speelt en scheidt, maar ook hoe de uitkomst door commerciële partijen wordt vertaald in hun marketing. Ook in dat opzicht bevat het rapport interessante informatie.

In een volgend artikel komen de door het panel in het tweedefaserapport gedane aanbevelingen aan de orde. ■

OVER DE AUTEUR

ING. GERT-JAN VAN LEEUWEN IS VOORMALIG LID VAN DE REDACTIE VAN BOUWKWALITEIT IN DE PRAKTIJK EN AUTEUR VAN EEN ARTIKELENSERIE OVER DE BRAND IN DE GRENPELL TOWER EN DE NASLEEP DAARVAN.

- 1 Een KC (of QC) is een door de koning (of koningin) als zodanig benoemde Kings Counsel: een senior-advocaat met doorgaans minimaal 15 jaar ervaring.
- 2 De kwalificatie 'dood door schuld' wordt in het rapport niet gebruikt. Maar als je zegt dat de dood van 72 mensen had kunnen worden voorkomen wanneer mensen en instanties hun werk hadden gedaan, komt het daar toch op neer.
- 3 Naast haar rol uit hoofde van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen heeft de TloKB ook bemoeienis met erkende kwaliteitsverklaringen en met gasverbrandingsinstallaties, al zijn die rollen beperkt tot registratie. Ondanks de scheiding tussen hun rol als garantieverstrekker en die als instrumentaanbieder liggen deze rollen ook bij Woningborg en SWK dicht bij elkaar.

Opleiding toezichthouder nieuwe stijl

Binnenkort start de opleiding toezichthouder nieuwe stijl, doorspekt met casuïstiek, praktijkdagen en direct toepasbaar in de praktijk!

De volgende onderwerpen zullen o.a. aan bod komen:

- Controle bestaande bouw en melding
- Wet goed verhuurderschap
- Huisvestingsverordening
- Algemene wet op het binnentreden
- Ondernijning
- Huisvesting arbeidsmigranten
- Illegale bewoning
- Bevoegdheden toezichthouder Awb

**Let op: in januari 2025
start de opleiding ABW 2
weer in heel Nederland,
meld je snel aan!**

Heb jij interesse in deze opleiding, mail naar abwopleiding@bob-kob.nl of bel 088 425 63 00 en informeer naar de mogelijkheden.

Zilverstraat 69
2718 RP Zoetermeer

Postbus 715
2700 AS Zoetermeer

www.bob.nl
T 088 425 63 00

SAMENWERKING GEMEENTE EN KWALITEITSBORGER ONMISBAAR ONDER WKB

Nu de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) op 1 januari 2024 is ingegaan, zijn we benieuwd naar het reilen en zeilen van dit nieuwe stelsel. Belangrijke spelers zijn de kwaliteitsborger, instrumentaanbieder, gemeente en Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw (TloKB). “De samenwerking tussen de kwaliteitsborger en de gemeente is cruciaal voor het nieuwe stelsel”, zei Martijn Tummers van de TloKB in een eerder gesprek met KOMO. Dus werd er contact gezocht met Jennemieke Kleijwegt, voorzitter Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland (VBWTN) en Jeroen Stephan, directeur/projectleider bij kwaliteitsborger Bouwplantoetsers Nederland.

TEKST CECIEL BUTTERHOFF

Bouwen onder de Wkb doorloopt een vast stappenplan. Wie heeft welke rol?

“De taken van de gemeenten rondom bouw zijn veranderd”, constateert Jennemieke. “Wij toetsen niet meer op de bouwtechnische eisen van een bouwplan. Wel geven wij een omgevingsvergunning af. In Wkb-termen wordt deze wijziging ook wel de knip genoemd. Wanneer wij een omgevingsplanvergunning toekennen, kunnen wij ook informatie over de lokale omstandigheden en risico's aanleveren. We beoordelen of de bouwmelding volledig is. Als de opdrachtgever vier weken na de melding geen bericht heeft gehad kan de bouw starten. Bij oplevering geven wij het bouwwerk al dan niet vrij voor gebruik.”

Gemeenten zijn al dertig jaar haar werkterrein: “Ik begon in het sociale domein en daarna ben ik overgestapt naar Toezicht en Handhaving. Sinds dertien jaar

werk ik bij de gemeente Utrecht, waar ik sinds een jaar directeur Vergunningen, Toezicht en Handhaving ben. Tijdens de bouw zelf hebben wij in het nieuwe stelsel geen actieve rol, tenzij wij een seintje krijgen van de kwaliteitsborger dat er risico's voor de bouwkwiteit optreden. Allerlei omgevingsfactoren, zoals bereikbaarheid van de locatie, veiligheid, parkeren en afzetten van het bouwterrein, vallen niet onder de Wkb, maar we houden er wel toezicht op.”

Jeroen Stephan kan kort zijn: “Wij zien het als onze taak om met alle betrokken partijen ervoor te zorgen dat een gerealiseerd bouwwerk aantoonbaar aan de bouwwetgeving voldoet. Dat leggen we tijdens dat bouwproces zorgvuldig vast. Daarbij zijn de bouwtechnische regels en de wet leidend.” Jeroen is een van de twee eigenaren van Bouwplantoetsers Nederland. “Wij zijn al sinds 2014 gecertificeerd voor de BRL 5019 ‘Kwaliteitsborging voor het bouwen’.

Onze overtuiging is dat we met z'n allen moeten werken aan goede kwaliteit van gebouwen. Nu dus onder de regelgeving van de Wkb.”

Jennemieke Kleijwegt, voorzitter VBWTN: “De gemeente is gebaat bij een goede kwaliteit van een bouwwerk. Zij blijft namelijk het algemene toezicht houden na oplevering van een gebouw.”

Wat is er veranderd voor gemeenten met de komst van de Wkb?

“De grootste verandering is wel dat het bouwtechnisch toezicht is weggegaan bij de gemeente”, aldus Jennemieke.

“Dat betekent dat we moeten vertrouwen op het nieuwe stelsel en de zorgvuldigheid van de kwaliteitsborger. Tijdens de bouw komt het aan op gedegen toezicht van de kwaliteitsborger. Het is van groot belang dat deze ons op de hoogte stelt van zaken die de kwaliteit van het bouwwerk in gevaar brengen. Ik hoop dat iedereen er net zo instaat als Jeroen als het gaat om kwaliteit, ook de aannemer.”

Jeroen: “Zo moeilijk is het niet hoor, om goede kwaliteit te leveren. Ik zeg altijd: ‘Zorg dat je voldoet aan de regels en maak wat je beloofd hebt en maak aantoonbaar dat je dat doet.’ Denken in kwaliteitstermen is denk ik iets waar de bouw nog wat aan moet wennen. Dat heeft ook veel te maken met het afnemende toezicht van de gemeente in de afgelopen jaren. Bouwers zijn het niet meer gewend dat er toezicht wordt gehouden op de kwaliteit.”

“Dat herken ik niet in de gemeente Utrecht”, reageert Jennemieke. “Misschien dat dat wel speelt bij kleine gemeenten. Het stelsel zat er al lang aan te komen. Dat maakt dat het voor gemeenten steeds moeilijker werd om het bouwtoezicht in stand te houden. Er zijn veel mensen met pensioen gegaan en het was lang onduidelijk of het regelen van opvolging voor hen, in het licht van de komende Wkb, verstandig was. Aan de andere kant vind ik dat we teveel pampieren vanuit het bouwtoezicht. Het is goed dat de bouwsector zelf de touwtjes in handen neemt met privaat toezicht, de kwaliteitsborger.”

“Ik vind dat de bouwer zijn eigen werk moet controleren”, meent Jeroen. “In dit geval geldt: de slager moet zijn eigen vlees keuren.” Jennemieke voegt toe: “Na de inwerkingtreding van de Wkb vervalt voor bouwwerken die onder gevolklasse 1 vallen de preventieve toetsing aan de bouwtechnische voorschriften door het bevoegd gezag. Daarmee vervallen voor die bouwwerken de leges en daarmee inkomsten voor gemeenten. VBWTN denkt momenteel na over de

Jeroen Stephan, directeur/projectleider Bouwplantoetsers Nederland: “De gemeente moet erop kunnen rekenen dat wij de juiste informatie met haar delen. Alle partijen moeten nog wennen aan de nieuwe rollen.”

consequenties hiervan en de financiering van het hele stelsel.”

Hoe belangrijk is de interactie tussen kwaliteitsborger en gemeente?

Jennemieke: “De interactie is heel belangrijk, omdat de gemeente gebaat is bij een goede kwaliteit van een bouwwerk. Zij blijft namelijk het algemene toezicht houden na oplevering van een gebouw. Zij heeft baat bij een bouwwerk dat voldoet aan de wet- en regelgeving. En daarvoor zorgt de kwaliteitsborger. Afwijkingen daarvan zijn relevante informatie voor de gemeente. Zij kan dan handhavend optreden. De bouwmelding en de verklaring zijn daarvoor niet afdoende. Juist tijdens de bouw is die samenwerking belangrijk. Als gemeente moeten we erop kunnen vertrouwen dat de kwaliteitsborger ons tijdig informeert.”

“Helemaal mee eens”, zegt Jeroen. “De gemeente moet erop kunnen rekenen dat wij de juiste informatie met haar delen. Alle partijen moeten nog wennen aan de nieuwe rollen. Het is raadzaam om als kwaliteitsborger met de gemeente af te spreken wanneer zij ingelicht wil worden. Is dat op het moment dat het tijdens de bouw fout kan gaan of als het fout gaat? Maar de borger heeft ook informatie nodig van de gemeente. Een goede gelegenheid om met elkaar hierover van gedachten te wisselen is wanneer de borger de lokale

omstandigheden/omgevingsfactoren van de gemeente krijgt, voorafgaand aan de bouwmelding.”

“Soms is het lastig om uit te vinden met wie we contact kunnen opnemen in een gemeente”, merkt Jeroen op. “Je weet dan niet waar je moet zijn voor welke informatie.” Jennemieke: “Ik begrijp dat dat lastig is. Wanneer je als kwaliteitsborger zorgvuldig te werk wil gaan, kost je dat dus meer tijd en lopen de kosten voor de kwaliteitsborger op.”

Wanneer kan een kwaliteitsborger geen goedkeurende verklaring voor het voltooid bouwwerk afgeven?

“Formeel wanneer niet aantoonbaar aan de regelgeving wordt voldaan. En dan gaat het om elke geringe afwijking volgens de TloKB”, aldus Jeroen. “We hebben dan het bevoegd gezag nog om te handhaven: ja of nee. In specifieke situaties kan deze afzien van handhaving en het bouwwerk toch in gebruik laten nemen als een goedkeurende verklaring van de kwaliteitsborger ontbreekt, of bij het ontbreken van andere zaken. Wat wel en niet wordt getolereerd is nog niet helemaal duidelijk.”

Jennemieke: “Ja, dat is voor het bevoegd gezag ook lastig. Onder de Wabo liepen we daar ook tegenaan, maar we hebben in die jaren geleerd hoe we daarmee omgaan. Nu de regels strenger zijn, moeten we daar nog een weg in vinden. Wat kan wel, wat kan niet.”

Volgens Jeroen is casco bouwen een voorbeeld van toestaan van ingebruikname zonder verklaring van de kwaliteitsborger. “Op dit moment wordt er ook nagedacht over deelopleveringen.” Jennemieke: “Dit hoort gewoon bij de kinderziekten van de Wkb. Zolang we allemaal hetzelfde uitgangspunt hebben, namelijk de kwaliteit van het bouwwerk, komen we er wel uit.” Jeroen sluit zich hier volledig bij aan. ■

OVER DE AUTEUR

CECIEL BUTTERHOFF IS COMMUNICATIE-ADVISEUR BIJ STICHTING KOMO.

HOE KOMT BOUWREGELGEVING TOT STAND?

Ieder bouwwerk moet voldoen aan de regels in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Dat Bbl is echter geen statisch document. Een tot twee keer per jaar voert het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) wijzigingen door. Vaak gaat het daarbij om 'regulier onderhoud', waarmee onduidelijkheden worden aangepast. In veel gevallen is ook sprake van politieke wensen of van aanpassingen naar aanleiding van calamiteiten. U als eigenaar, adviseur, architect, gemeente, kwaliteitsborger, installateur en aannemer wordt geacht op de hoogte te zijn van de nieuwe regels. De actuele versie van het Bbl is altijd te vinden via wetten.overheid.nl en via hulpmiddelen als BRIS.

TEKST HAJÉ VAN EGMOND

Welke Bbl-wijzigingen er aan zitten te komen is vaak lastig te achterhalen. Maar dit is wel nadrukkelijk van belang. Zijn de regels op het moment van een vergunningaanvraag, bouwmelding of start vergunningvrije bouw net even anders dan waar in de voorbereiding rekening mee is gehouden, dan kan dat tot onaangename verrassingen leiden.

Vanaf het volgende nummer wordt in dit blad om die reden periodiek een overzicht gegeven van wijzigingen van het Bbl die in voorbereiding zijn. Voor het goede begrip van dit overzicht volgt in dit artikel een beschrijving van de stappen die gezet moeten worden om te komen tot een wijziging van het Bbl. Na lezing zult u wellicht begrijpen waarom een wijziging tegenwoordig minimaal achttien maanden kost!

INITIATIEF TOT WIJZIGING VAN BBL: BELEIDSVOORBEREIDING

Zoals in de inleiding aangegeven komt een voorgenomen wijziging van het Bbl vaak voort uit een wens vanuit de politiek, een onderzoek naar aanleiding van een signaal uit de praktijk of een calamiteit. Op het gebied van duurzaamheid is de aanleiding voor wijzigingen vaak het van kracht worden van Europese richtlijnen. De beleidsvoorbereiding volgt de vijf stappen van het Beleidskompas, waarbij in iedere stap de direct betrokken stakeholders worden meegenomen.¹ Doel van de vijf stappen is om duidelijk te krijgen wat het probleem is, wat het doel is van de (te wijzigen) regels, welke opties er zijn om het doel te bereiken, wat de voor- en nadelen zijn van de opties en welke optie uiteindelijk de voorkeur heeft.

Bij wijzigingen van het Bbl ziet de voorbereidingsfase er veelal als volgt uit:

1. Een politiek of maatschappelijk signaal geeft aan dat sprake is van een probleem. Dit probleem kan bijvoorbeeld betrekking hebben op onduidelijkheid over de regels bij het verplaatsen van gebouwen.
2. De beleidsdirectie van het ministerie van VRO voert een onderzoek uit of laat een onderzoek uitvoeren naar het probleem: wat is het probleem precies, in welke gevallen speelt het probleem en wie hebben er mee te maken. Ook wordt in deze fase onderzocht of het gaat om foutieve of ontbrekende regelgeving of dat sprake is van onduidelijkheid in de toepassing.
3. De onderzoeken resulteren in een beschrijving van de problematiek en een of meerdere oplossingen.

4. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt in nauw overleg met direct betrokkenen binnen en buiten het ministerie van VRO besproken wat de voor- en nadelen van de verschillende opties zijn.
5. Is de voorkeursoptie een wijziging van het Bbl, dan volgt uitwerking van de wijziging in een eerste versie van de nieuwe artikelteksten, inclusief toelichting op de wijziging.

Instemming van de minister met het voornemen om een wijziging door te voeren maakt onderdeel uit van de beleidsvoorbereiding. Direct betrokken partijen worden al vroeg in het proces betrokken bij het verkennen van de verschillende opties. Afhankelijk van de (politieke) prioriteit van een bepaald onderwerp duurt de beleidsvoorbereiding drie maanden tot wel meerdere jaren bij grote, complexe onderwerpen.

FORMEEL ADVIES: HET OVERLEGPLATFORM BOUWREGELGEVING

Het Overlegplatform Bouwregelgeving (OPB)² is een formeel adviesorgaan van de minister van VRO. Het OPB is in 2003 ontstaan uit een samenvoeging van het oude OPB en de DuboRaad, beide begin jaren negentig opgericht. Het OPB bestaat uit vertegenwoordigers van opdrachtgevers (Aedes, Neprom), bouwers en leveranciers (Bouwend Nederland, TechniekNL, Nederlands Verbond Toelevering Bouw), adviseurs (BNA, NLIingenieurs) gebruikers (IederIn, Woonbond, Vereniging Eigen Huis) en enkele andere partijen. Het OPB wordt ondersteund door een Juridisch Technische Commissie (JTC). De JTC kent eenzelfde samenstelling, maar dan met 'mensen van de inhoud'. De JTC bespreekt de stukken van het OPB voor en adviseert de eigen vertegenwoordiger in het OPB.

De resultaten van de beleidsvoorbereiding worden in de vorm van annotatie - voorstellen voor wijziging van het Bbl met toelichting - aan de JTC en het OPB voorgelegd. Op grond van het over-

Europese richtlijnen

Europese richtlijnen zijn gebaseerd op artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Het artikel geeft instellingen van de Europese Unie het recht om (onder meer) richtlijnen vast te stellen. Een richtlijn is, zoals het artikel stelt, verbindend ten aanzien van het te bereiken resultaat voor elke lidstaat waarvoor zij bestemd is. De wijze waarop dit resultaat wordt bereikt wordt in meer of mindere mate aan de nationale overheden overgelaten.

In de praktijk betekent dit dat EU-richtlijnen geen directe werking hebben richting burgers en ondernemers. Richtlijnen moet verplicht binnen een bepaalde periode na inwerkingtreding opgenomen zijn in Nederlandse regelgeving. Pas na vertaling van de richtlijn in Nederlandse wetgeving worden de Europese regels van toepassing. Zo is de Europese richtlijn inzake liften verwerkt in het Warenwetbesluit Liften en is de richtlijn voor de Energiezuinigheid van gebouwen (EPBD) opgenomen in het Bbl.

Europese verordeningen

Een deel van de regels die in Nederland van toepassing zijn, is afkomstig van Europese verordeningen. Verordeningen zijn rechtstreeks werkend en worden niet geïmplementeerd in Nederlandse regels. Voor de bouw is met name de Bouwproductenverordening relevant, die onder meer methoden en criteria voor het beoordelen en uitdrukken van de prestaties van bouwproducten en de CE-markering regelt.

leg met JTC en het advies van het OPB aan de minister worden eventueel wijzigingen in de voorstellen doorgevoerd.

IEDEREEN MAG MEEPRATEN: INTERNETCONSULTATIE

Sinds 2011 wordt (bijna) iedere wet, besluit of regeling ter consultatie gepubliceerd. Via www.internetconsultatie.nl kan iedereen meelezen met en reageren op voorgenomen wijzigingen van regels. Ook wijzigingen van het Bbl worden standaard ter consultatie gepubliceerd. In de meeste gevallen gaat het dan om een bundeling van een aantal beoogde wijzigingen. Gedurende (minimaal) vier weken kan iedereen zijn of haar commentaar insturen. Afhankelijk van het onderwerp maken meer of minder mensen hier gebruik van. Recentste consultatie van bijvoorbeeld het Ingebruiknamebesluit Wkb leidde tot negen reacties terwijl op de voorgenomen wijziging van de milieuprestatie 76 uitgebreide reacties kwamen.

De resultaten van de internetconsultatie leiden mogelijk tot aanpassingen van de regels of in de toelichting daarop. Op

welke wijze met de inbreng op de consultatie is omgegaan wordt beschreven in de toelichting op de wijziging.

DE EERSTE EN TWEDE KAMER AAN ZET: VOORHANG

Algemene maatregelen van bestuur, zoals het Bbl, worden niet ter goedkeuring aan het Parlement gestuurd maar daar wel 'voorgehangen'. Hierbij wordt een vast te stellen wijziging van het Bbl aan de beide Kamers aangeboden. Zij krijgen vervolgens vier weken de tijd om eventueel vragen te stellen over het voorstel en om een eventueel debat met de minister te vragen. Als er binnen vier weken geen vragen gesteld zijn mag het voorstel voor advies naar de afdeling advisering van de Raad van State worden gestuurd.

Kleine wijzigingen worden vaak ter kennisgeving aangenomen. Bij meer complexe of controversiële onderwerpen volgt vaak een schriftelijke ronde met daarbij in sommige gevallen een vriendelijk verzoek aan de minister om geen verdere stappen te nemen totdat de vragen naar tevredenheid zijn

beantwoord. De lengte van de voorhang kan hierdoor variëren van vier weken tot enkele jaren (zoals bij de Wkb).

Alhoewel er feitelijk geen sprake is van goed- of afkeuren van een wijzigingsbesluit hebben de Eerste en Tweede Kamer natuurlijk wel invloed op de inhoud en het moment van inwerkingtreden van een Bbl-wijziging. Niet zelden volgt een aanpassing van de regels als de Kamers vragen hebben bij een bepaalde aanpassing.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Na verwerking van alle opmerkingen uit de eerdere stappen volgt een finale toets door de afdeling advisering van de Raad van State (verder RvS). De RvS kijkt hierbij naar zowel het proces van totstandkoming als naar de wijziging zelf. Het gaat daarbij onder meer om vragen als:

- Kan het voorstel het probleem oplossen?

- Waarom is gekozen voor deze oplossing en hoe doeltreffend is de oplossing?
- In hoeverre is rekening gehouden met adviezen?
- Past het voorstel binnen de kaders van de Grondwet, het Statuut van het Koninkrijk en mensenrechtenverdragen?
- Is de aanpak van het probleem juridisch goed geregeld in het voorstel?
- Zijn de bevoegdheden goed geregeld?
- Kunnen burgers en bedrijven met de regels uit de voeten?

Het advies van de Raad van State bevat naast adviezen voor aanpassing en aanvulling en een toelichting daarop op een zogenoemd dictum:

1. Geen opmerkingen, geen bezwaar tegen indiening.
2. Aantal opmerkingen, waarmee rekening moet worden gehouden voordat het voorstel wordt ingediend.
3. Bezwaren en het advies om pas in te dienen na aanpassing.

4. Ernstige bezwaren en het advies om niet in te dienen.

Ondanks dat het advies van de Raad van State niet bindend is, is het wel zwaarwegend. Bij een negatief dictum (3 of 4) moet een voorstel opnieuw in de ministerraad worden besproken en zal in veel gevallen aanpassing volgen. Voor wijzigingen van het Bbl komen dergelijke negatieve oordelen gelukkig niet voor. Wel adviseert de Raad van State regelmatig om bepaalde onderdelen beter uit te leggen in de toelichting.

DE LAATSTE STAP: PUBLICATIE

Alle opmerkingen en adviezen worden uiteindelijk verwerkt in het definitieve wijzigingsbesluit en vastgelegd in het zogenoemde nader rapport. Het wijzigingsbesluit en het nader rapport worden vervolgens (kortweg) ter ondertekening aangeboden aan de Koning en gepubliceerd. Daar waar tot een aantal jaar geleden altijd zes maanden zat tussen publicatie en inwerkingtreding is dat nu vaak minder. De reden hiervoor is dat bij wijzigingen van het Bbl de versie die in voorhang is gepubliceerd niet veel meer wijzigt. De voorhangversie is daarmee de versie waar de bouwpraktijk zich op kan voor bereiden.

TOT SLOT

Niet alleen de regelgeving is de afgelopen jaren complexer geworden, maar ook voor het aanpassen van diezelfde regels gelden steeds complexere regels. Echter wel met een belangrijk doel: goede en gedragen regelgeving. De kunst is om in alle stappen de tegenstelde belangen af te wegen. Het zal hierdoor echter nooit mogelijk zijn om iedereen tevreden te stellen... ■

OVER DE AUTEUR

IR. HAJÉ VAN EGMOND IS WERKZAAM BIJ DE AFDELING BOUWREGELGEVING EN BOUWKWALITEIT VAN DE DIRECTIE BOUW EN ENERGIE VAN HET MINISTERIE VAN VRO.

Aanvullende onderzoeken en toetsen

Voordat een wijzigingsbesluit bij de Eerste en Tweede kamer wordt voorgehangen, moeten enkele andere verplichte onderzoeken en toetsen zijn uitgevoerd, zoals:

- een wetgevingstoets, uitgevoerd door de directie Constitutionele Zaken en Wetgeving, met als doel nagaan of de beoogde wijziging past in de systematiek van de Omgevingswet en het Bbl;
- notificatie bij de Europese Unie, waarbij wordt getoetst of de voorgenoemen wijziging niet leidt tot (handels)belemmeringen;
- een berekening en toets regeldruk: de kosten voor naleving van de nieuwe regels worden in kaart gebracht. Het Adviescollege toetsing regeldruk adviseert op basis hiervan over (aanpassing van) de beoogde wijziging;
- een toets artikel 2 Financiële-verhoudingswet: de gevolgen van de wijzigingen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving worden in kaart gebracht. Op basis van de resultaten worden afspraken gemaakt over financiële vergoeding van de extra kosten aan de kant van medeoverheden (gemeenten);
- een MKB-toets: de wijziging wordt besproken met een aantal MKB-ondernemers om na te gaan of er voor hen geen belemmeringen ontstaan;
- een interdepartementale afstemming en toets of belemmeringen ontstaan binnen het domein van andere ministeries; denk hierbij bijvoorbeeld aan onderwijs, zorg en defensie.

Al deze onderzoeken en toetsen kunnen leiden tot een of meer aanpassingen van de voorgenomen wijziging.

1 Zie www.kcbr.nl/beleid-en-regelgeving-ontwikkelen/beleidskompas voor meer informatie.

2 Zie wetten.overheid.nl/BWBR0015262.

FOTO: KUPICOO

CONTROLLEREN VENTILATIE DOOR KWALITEITSBORGER

Ventilatie is belangrijk voor een gezond binnenklimaat. In de praktijk blijkt echter dat veel ventilatiesystemen niet naar behoren presteren. Vaak wordt slechts met een vuistregel vastgesteld of een systeem functioneert. In het kader van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is dat niet afdoende. De kwaliteitsborger moet controleren of een systeem correct functioneert en vaststellen of aan de eisen van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) wordt voldaan. Waar moet de borger allemaal op letten?

TEKST HARRY NIEMAN

In het Bbl zijn eisen opgenomen met betrekking tot de ventilatiecapaciteit, gezondheid (maximaal geluidniveau) en het comfort. De bepalingsmethoden zijn te vinden in de ventilatienorm (NEN 1087) en de geluidmeetnorm (NEN 5077). De huidige NEN 1087 is gepubliceerd in 2001 en is al jaren aan revisie toe. Er is na een langdurig voorbereidingsproces in 2020 een conceptversie gepubliceerd, echter daar was kritiek op. Dit heeft het proces vertraagd. De inzichten over ventilatie lopen namelijk zeer uiteen en er is daardoor een impasse ontstaan.

Om toch te kunnen beschikken over een door het Bbl aan te wijzen norm is een reparatieproces in gang gezet met als doel aanzetten te geven tot nader onderzoek. De verwachting is dat deze aangepaste versie dit najaar (2024) voor kritiek wordt gepubliceerd. Het besef is er dat voor een aantal belangrijke onderwerpen onderzoek moet worden verricht en dat daarvoor consensus moet worden bereikt. In de aangepaste NEN 1087

is ook de NEN 8087 (ventilatie bestaande bouw) geïntegreerd. Ook de praktijkrichtlijn NPR1088 is niet meer actueel. De conclusie is dus dat er met een beperkt instrumentarium vastgesteld moet worden of aan de eisen wordt voldaan.

EISEN EN CONTROLEMETHODIEK

De ventilatie-eisen zijn vastgelegd in het Bbl. In tabel 1 zijn de belangrijkste eisen voor de woonfunctie opgenomen.

Tabel 1. Belangrijkste ventilatie-eisen woonfunctie.

WONING	EIS	MINIMUM
Verblijfsgebied (VG)	Toevoer 0,9 dm ³ /s per m ²	7 dm ³ /s
Verblijfsruimte (VR)	Toevoer 0,7 dm ³ /s per m ²	7 dm ³ /s
Opstelplaats kooktoestel	Afvoer 21 dm ³ /s	
Badruimte	Afvoer 14 dm ³ /s	
Toiletruimte	Afvoer 7 dm ³ /s	
Geluidsniveau in VR	Maximaal 30 dB	

De toe- en afvoerhoeveelheden moeten gelijk aan elkaar zijn (in balans). Voor verblijfsgebieden en -ruimten moet de ventilatie-lucht rechtstreeks van buiten komen. Verder zijn er eisen gegeven aan de regelbaarheid.

Deze hoeveelheden zijn het absolute minimum wanneer er mensen in de ruimte zijn. Als dat niet het geval is, kan in het kader van energiebesparing bijvoorbeeld met CO₂-detectie de toe- en afvoerhoeveelheid worden aangepast. Voor de zogenoemde ouderslaapkamer (VR) is deze minimum hoeveelheid niet voldoende. Deze moet tenminste 14 dm³/s zijn. Ook heeft recent TNO-onderzoek uitgewezen dat tijdens het koken de luchtkwaliteit snel verslechtert. Daarom moet de afzuighoeveelheid van de afzuigkap totaal tenminste 58 dm³/s (circa 200 m³/h) zijn. Om deze hoeveelheid te kunnen afvoeren is een additionele luchttoevoer noodzakelijk (bijvoorbeeld een automatisch gestuurd klepraampje).

COMFORT

In het Bbl is ook een eis opgenomen voor het thermisch comfort: de luchtsnelheid mag in de zogenoemde leefzone¹ niet hoger zijn dan 0,2 m/s. Deze eis is echter te beperkt. Naast de luchtsnelheid zou er ook een eis aan de temperatuur van de binnenkomende lucht moeten worden gesteld. De omstandigheden van de personen in een ruimte, hun metabolisme (afhankelijk van de activiteit), de kleding en de omgevingsstraling (warmteverlies van personen naar de omgeving) zijn mede bepalend of een ruimte als comfortabel kan worden beschouwd. Ook de relatie tussen de binnen oppervlaktetemperaturen en de ruimtetemperatuur is van belang. Door de steeds betere isolatie zijn de binnen oppervlaktetemperaturen nu echter bijna gelijk aan de ruimtetemperatuur. Een redelijk veilige waarde voor de minimale inblaastemperatuur is 16 °C (zie theorie van prof. P.O. Fanger, Thermal Comfort, 1972).

Naast deze eisen aan de luchtsnelheid en de temperatuur moet ook het inblaasventiel(rooster) zorgvuldig geselecteerd worden. Een ventiel dat de inblaaslucht horizontaal (dus evenwijdig aan het plafond) inblaast, zodat het zogenoemde coanda-effect (lucht blijft enige tijd 'kleven' aan het plafond) ontstaat, zorgt voor een geleidelijke menging van de koudere inblaaslucht met de lucht in de ruimte.

Een aandachtspunt voor de plaatsing van dergelijke ventielen is ook de afstand ten opzichte van de wand. Om stofophoping te voorkomen is een minimale afstand van circa 50 cm nodig, tenzij er een schone-sector-ventiel wordt gebruikt (luchtstromrichting naar de wand wordt dan afgesloten). Ook wordt aanbevolen de toevoerventielen niet dichter dan 100 cm ten opzichte van elkaar te projecteren en aan te brengen in de verwachte loopzones.

FOTO: BRINK CLIMATE SYSTEMS

Inblaasventiel(rooster).

Tabel 2. Controleprotocol (getallen zijn indicatief).

CONTROLEPROTOCOL	GECONTROLEERD	OPMERKINGEN
Ventilatiebalans berekening aanwezig en gecontroleerd	correct	Bereken de overstroombereidingen
Hoeveelheden		
Woonkamer (VR)-toevoer	35 dm ³ /s	
Slaapkamer 1 (VR)-toevoer	14 dm ³ /s	
Slaapkamer 2 (VR)-toevoer	9 dm ³ /s	
Slaapkamer 3 (VR)-toevoer	9 dm ³ /s	
Keuken (afvoer)	46 dm ³ /s	
Badkamer (afvoer)	14 dm ³ /s	
Toilet (afvoer)	7 dm ³ /s	
Geluidniveau (max. 30 dB)		
Woonkamer	28 dB	
Slaapkamers	28-30 dB	30 dB slaapkamer 1
Comfort		
Luchtsnelheid ter plaatse van het ventiel (max. 5 m/s)	4,5 m/s	
Geselecteerd rooster correct	correct	Schone-sectorventielen
Rooster correct geplaatst	correct	
Temperatuur inblaaslucht min. 16 °C	18 °C	

- 1 Opgemerkt moet worden dat deze leefzone pas 1 meter achter de gevel begint. In kleine woningen staat het bankstel echter vaak dichterbij de gevel. De Europese definitie van leefzone gaat uit van 0,5 meter.

CONTROLEPROTOCOL

De inblaas- en afzuighoeveelheden kunnen nauwkeurig worden bepaald met een zogenaamde Flowfinder (nuldruk compensatiemethode). Als het goed is zal de installateur een inregelrapport verstrekken en moet de kwaliteitsborger zich ervan vergewissen dat het inregelen zorgvuldig is uitgevoerd en vastgelegd in dat inregelrapport.

Voor het bepalen van het comfort is de bepalingsmethode complexer. In NEN 1087 is een methode gegeven die zeer intensief is en in de praktijk daarom niet gebruikt wordt. Een alternatief is het vaststellen van de luchtsnelheid en de temperatuur ter plaatse van het inblaasventiel met behulp van een zogenaamde anemometer. De temperatuur moet minimaal 16 °C zijn en kan op de anemometer worden afgelezen. De luchtsnelheid ter plaatse van het ventiel (of rooster) is een indicatie voor de luchtsnelheid in de leefzone mits het juiste rooster is geselecteerd. Direct bij of naast het rooster moet de luchtsnelheid dan niet hoger zijn dan 5 m/s.

Dit controleprotocol (zie tabel 2) geeft voldoende zekerheid dat aan de minimale eisen van het Bbl wordt voldaan. Daarnaast is hiermee vastgesteld dat de bewoner/consument goed en deugdelijk werk heeft gekregen en dus heeft ontvangen waar hij recht op heeft. ■

OVER DE AUTEUR

DRS. ING. H.M. NIEMAN IS ADVISEUR BIJ NIEMAN BOUWKWALITEIT EN LID VAN DE COMMISSIE HARMONISATIE VKBN.

CURSUSKALENDER 2024-2025 (SELECTIE)

PONT Academy is toonaangevend aanbieder van praktijkgerichte cursussen, opleidingen en leeroplossingen voor onder andere de bouwsector. Hieronder vind je een greep uit ons aanbod. Welke cursus past bij jou?

Vergunningvrij bouwen onder de Omgevingswet

- 28 november 2024
- Locatie: Zwolle
- Docent: Henry de Roo

BOPA of wijziging omgevingsplan?

- 3 december 2024
- Locatie: Capelle aan den IJssel
- Docenten: Katja Burgman, Simon de Graaff

Omgevingswet 4-daags

- 4 december 2024
- Locatie: Utrecht
- Docenten: Albert Jan Meeuwissen, Erika Samuels Brusse-van der Linden, Jan van den Broek, Bart de Haan, Tessa Hubregtse

Van bestemmingsplan naar omgevingsplan: juridisch kader

- 10, 17 december 2024
- Locatie: Utrecht
- Docenten: Erika Samuels Brusse-van der Linden, Janike Haakmeester

Actualiteiten en jurisprudentie Omgevingswet

- 12 december 2024
- Locatie: Utrecht
- Docenten: Janike Haakmeester, Selma van Velsen

Evenementen en omgevingsrecht

- 30 januari 2025
- Locatie: Capelle aan den IJssel
- Docenten: Janike Haakmeester, Peter Roumen

Omgevingsvergunning onder de Omgevingswet

- 6 februari 2025
- Locatie: Utrecht
- Docent: Wico Ankersmit

Basiscursus omgevingsvergunning Omgevingswet

- 17 maart 2025
- Locatie: Utrecht
- Docent: Erika Samuels Brusse-van der Linden, Janike Haakmeester

Van Bouwbesluit tot BBL

- 27 maart 2025
- Locatie: Utrecht
- Docent: Henry de Roo

Basiscursus Duurzaam Bouwen

- 1, 8 april 2025
- Locatie: Utrecht
- Docent: Bas van de Westerlo

Basiscursus handhaving omgevingsrecht

- 10, 17 april 2025
- Locatie: Utrecht
- Docenten: Michael Graafhuis, Yuval Schönfeld

GEBRUIK ACTIECODE **KWALITEIT** EN ONTVANG 15% KORTING OP ALLE CURSUSSEN, OPLEIDINGEN EN LEERGANGEN!

(GELDIG OP INSCHRIJVINGEN T/M 31 DECEMBER 2024)

BEKIJK ONS VOLLEDIGE AANBOD EN MELD JE AAN OP
WWW.PONTACADEMY.NL

EEN STIMULERENDE OMGEVING VOOR NIMETO

“Ik hoop dat mensen de potentie zien van naoorlogse scholen”, zegt architect Maarten van Kesteren als we kennismaken bij Nimeto in Utrecht. In tweeënhalf jaar tijd onderging deze school met een ratjetoe aan bouwvolumes een transformatie. Een metamorfose waardoor opleidingen met elkaar verbonden zijn en er een vanzelfsprekende flow is. Voor een budget van 770 euro per vierkante meter is dat een knappe prestatie.

TEKST KATJA VAN ROOSMALEN

BEELD MAX HART NIBBRIG

“De helft van de schoolgebouwen in Nederland wordt gekarakteriseerd als naoorlogs”, weet Maarten. Gebouwd in de periode tussen 1950 en 1990 voldoen deze gebouwen vaak niet meer aan de energische eisen. Daar staat tegenover dat er over het algemeen veel vierkante meters beschikbaar zijn. Als deze meters goed worden ontsloten, kan het ook duurzaam en cultuurhistorisch aantrekkelijk zijn om deze scholen te renoveren of transformeren. Dat gold ook voor Nimeto, de opleiding voor creatieve ruimtemakers in Utrecht. Het vloeroppervlak van de gezamenlijke gebouwen bedroeg ruim 15.000 vierkante meter, alleen was daar een deel niet van in gebruik voor onderwijs. “Nimeto heeft de ambitie om te groeien van 1.400 naar 1.700 studenten, maar daarvoor was extra ruimte nodig. Daarom is binnen de bestaande gebouwen 1.000 vierkante meter lesruimte toegevoegd. Dat konden we realiseren door de kelders te ontsluiten en verkeersruimten toe te voegen aan de lokalen.”

ONTSluitING KELDERS

Voor de kelders springen in het oog, omdat deze onderdeel zijn geworden van de beleving van de school. “Dit zijn de meest wezenlijke interne wijzigingen”, zegt Maarten. Vanaf de begane grond, maar ook door de ramen, is zichtbaar wat zich een etage lager afspeelt. Die openheid geeft een extra gelaagdheid aan het onderwijsprogramma. Maar ook de gebouwen verbeterden door het toevoegen van een verticale dimensie. Zo is het minder anoniem en zijn er duidelijke oriëntatiepunten.

In het hoofdgebouw is de kelder multifunctioneel. Er kunnen bijeenkomsten gehouden worden, maar de ruimte leent zich ook voor exposities. In het gebouw waar de opleidingen Etaleren en Media & Communicatie hun onderkomen hebben, is de open kelder het domein van toekomstige etaleurs. “De vloer is

Stichting Mevrouw Meijer

In 2018 voerde Stichting Mevrouw Meijer in opdracht van Nimeto ontwerpend onderzoek uit. Dat onderzoek toonde aan dat er meer leerruimte gevonden kon worden in de bestaande gebouwen aan de Smijerslaan. Sloop en nieuwbouw werden zo voorkomen. Volgens de stichting zijn er namelijk voldoende schoolgebouwen: Nederland telt er 10.000, waarvan 5.000 naoorlogse gebouwen. Vooral die naoorlogse scholen zijn aantrekkelijk voor transformaties, onder andere omdat ze beschikken over veel meer vierkante meters dan nieuwbouw. Stichting Mevrouw Meijer is een onderzoeksbureau en werkt in opdracht van gemeenten en schoolbesturen. Zij doen ontwerpend onderzoek en nodigen architecten uit om hun visie te presenteren. Drie verschillende ontwerpen worden getoetst aan de hand van de wensen en de mogelijkheden, en de stichting berekent ook de kosten en de CO₂-uitstoot.

geopend om ruimte te creëren, om daglicht ver te laten reiken, maar ook om de interactie tussen studenten te bevorderen. Elke open plek is gemarkeerd door een kader van beton of hout, dat de ruimte en de activiteiten accentueert”, legt Maarten uit. “Daarnaast is de daglichttoetreding in de kelder gemaximaliseerd door net voor de ramen de vloeren open te laten.” Daar zijn de Willems Ankers zichtbaar. Deze zijn nodig voor de constructie, maar stralen ook ambachtelijkheid uit.

ONGEDWONGEN KARAKTER

Op de keldervloer dienen etaleerkasten als verplaatsbare wanden en scheidingen. Daardoor is het heel ongedwongen van karakter. Maarten: “Dat hadden we ook voor ogen. Nimeto biedt creatieve opleidingen aan en er moet gelegenheid zijn

om aanpassingen te doen.” Maarten greep bij die visie terug op Piet Dingemans, de architect van het eerste bouwdeel uit 1967. “Een schoolgebouw moet onderworpen kunnen worden aan de bouwdrift en de ontwerpen van studenten, zei Dingemans. Wij hebben dezelfde strategie aangehouden en een gebouw gerealiseerd dat zich kan aanpassen. Door de neutrale kleuren en materialen is het gebouw een podium voor studenten geworden.” Maar vooral ook een eenheid.

VERBINDING

De meest zichtbare ingreep die gedaan is om de verbinding te bevorderen is het toevoegen van een collonade en loopbrug om de gebouwen aan weerszijden van de Smijerslaan te schakelen. “Belangrijk was dat er een doorlopende leeromgeving zou ontstaan. Dat er ontmoetingen plaatsvinden en studenten, docenten en bezoekers gestimuleerd worden om verder te kijken dan hun eigen opleiding of vakgebied.” Daarnaast zorgt de overstek voor een aangenaam binnenklimaat en een natuurlijke flow.

“Op de begane grond is er minder directe zontoetreding. Maar studenten kunnen ook overdekt langs het gebouw lopen en de weg oversteken. Zelfs ’s winters maakt zo’n 30 procent van de leerlingen van die gelegenheid gebruik.” Waarschijnlijk ook omdat er buiten nu iets te beleven is. Waar in de oksel van het gebouw eerst een parkeerplaats was, creëerde Maarten een binnentuin met vaste planten en honingbomen. “Dat stimuleert beweging.” Maar het is ook een onmisbaar verlengstuk van de architectuur geworden. Door het groene contrast verbindt de tuin de bouwdelen met elkaar, en – minstens zo belangrijk – op ontspannen wijze ook de studenten en omwonenden met de school. ■

Willems Ankers

Willems Ankers – die de constructie verstevigen en verbonden zijn met de nieuwe houtconstructie – zijn nog duidelijk zichtbaar en passen bij het karakter van de school en de leerlingen. Zo’n Willems Anker heeft een stalen trekstang met metrische schroefdraad, een sleutelvak voor de lengte-instelling, gaffels, een koppelmoer en verbindingsbouten om de krachten op te vangen.

YUVERTA-GEBOUW VERSTERKT DE BAND TUSSEN ONDERWIJS EN NATUUR

Het Yuverta instructiegebouw in Dordrecht is een showcase voor modern groenonderwijs. De opleidingen voor Klimaat, Water, Groen en Dier vinden hier onderdak. Studio Architectuur MAKEN laat zien dat circulair, klimaatadaptief en natuurinclusief elkaar kunnen versterken, met als basis een boerenloods die geschikt is gemaakt voor onderwijs binnen een beperkt budget.

TEKST KATJA VAN ROOSMALEN
BEELD LOES VAN DUIJVENDIJK

Het uitgangspunt was het realiseren van een archetypisch gebouw met een langgerekte vorm waarin de praktijklokalen aaneengeschakeld zijn. Deze structuur leent zich goed om in te spelen op veranderingen en het eventueel aanpassen van de indeling. De basis van het instructiegebouw is een staalconstructie met sandwichpanelen voor de gevels en daken. Een traditionele opbouw waar bij de verbindingen gelet is op de mogelijkheden tot demontage en hergebruik op de lange termijn.

GERECYCLEDE MATERIALEN

Waar mogelijk is gekozen voor gerecyclede materialen. Zo kende het hout van de nieuwe deuren en kozijnen in het instructiegebouw een eerder leven, hetgeen niet verborgen blijft onder de blanke lak. Door de kleurverschillen is duidelijk te zien dat er diverse houtsoorten uit verschillende partijen zijn gebruikt. Voor de wand- en plafondafwerking is gekozen voor akoestiekverbeterende pulp, gewonnen uit oude kranten. Daarnaast functioneert een voormalige afvalcontainer uit een Amsterdamse straat als waterreservoir. Hierin wordt regenwater opgevangen om onder andere de wc's mee te spoelen.

HAVENHOUT

Ook in de façade worden de uitgangspunten – duurzaam en natuurinclusief – door Studio Architectuur MAKEN gematerialiseerd. De steigerdelen uit de haven van Breskens verdoezelen hun maritieme afkomst niet. De planken werden oestervrij gemaakt voordat ze aan de gevel gemonteerd werden. Nu geeft het steigerhout de Yuverta-gevel een extra gelaagdheid, versterken de planken het ritme én dienen ze om de natuur te integreren. Door het creëren van een extra diepe en open gevel ontstaat er bovendien een laag die onderdeel is van het omringende landschap. Hier vindt de beplanting haar weg langs het gebouw naar boven. ■

AKOESTISCH COMFORT IN EERSTE HOUTEN COLLEGEBOUW

Het eerste massief houten collegegebouw van Europa staat op de beboste campus in Tilburg. Het door Powerhouse Company ontworpen Marga Klompé-gebouw omvat een foyer, auditorium, dertien collegezalen en zelfstudieplekken voor 1.000 studenten. Om die gebruikers een aangename leeromgeving te bieden werd Royal HaskoningDHV betrokken bij de (akoestische) engineering.

TEKST KATJA VAN ROOSMALEN
BEELD SEBASTIAN VAN DAMME

Ook voor RHDHV was de akoestische engineering voor een houten gebouw van deze omvang een primeur. “Zowel voor de akoestiek als de bouwfysica waren we vanaf de schetsfase betrokken”, vertelt Dennis Pennings, teamleider en adviseur Akoestiek en Bouwfysica. Niet alleen door de innovatieve bouwwijze was dat een must, de geluidbelaste locatie – net langs het spoor – bracht ook de nodige uitdagingen met zich mee. “Aan de spoorzijde creëerden we een zogenoemde dove gevel. In deze gevel kunnen de ramen niet open en zijn er geen roosters voor bijvoorbeeld de ventilatie geplaatst.”

GELUIDWERENDE GEVEL

Qua opbouw is de spoorzijdegevel ook anders dan de andere façaden. De kalkstenen gevelpanelen zijn akoestisch ontkoppeld opgehangen, hetgeen hergebruik in de toekomst mogelijk maakt. “Achter deze licht geventileerde afwerking bevinden zich HSB-elementen. Deze zijn voorzien van een minerale-wolisolatie, voor zowel thermische als akoestische isolatie, en afgesloten met beplating, waaronder een zwaardere cementvezelplaat. Daarnaast is aanvullend een losstaande voorzetwand aan de binnenzijde aangebracht. Deze keuzes zijn gemaakt om de geluidwering te waarborgen.”

Geen concessies

Powerhouse Company noemt het Marga Klompé Building ‘een volledig circulaire pionier in academische architectuur’. Demontabiliteit was daarbij een belangrijk aspect. “Daarom is er bijvoorbeeld niet gekozen voor een natte cementdekvloer”, verduidelijkt Dennis. Doorvragend blijkt dat nergens de binnenbocht is genomen. Niet als het gaat om de akoestiek en ook niet qua materialisatie. De concessies die zijn gedaan, zoals een betonnen kern en het aanbrengen van een aantal extra metalen draagbalken, zijn zeer weloverwogen keuzes geweest en het resultaat van zorgvuldige engineering, zodat de losmaakbaarheid niet in het gedrang kwam. Of zoals Powerhouse Company het zegt: “Elk materiaal is zorgvuldig gekozen en geplaatst, waardoor we niet alleen een fysieke structuur hebben gecreëerd, maar ook een monument voor slimme keuzes en duurzaamheid.”

INTERNE OMGEVINGSGELUIDEN

Een ander aspect waar RHDHV direct de aandacht op vestigde is het voorkomen van interne omgevingsgeluiden. Vooral omdat hout een licht materiaal is, vraagt dat om extra aandacht. De basis wordt gevormd door houten massieve vloeren met ribben die in het collegegebouw een lengte van negen meter overspannen. “Daarnaast is gekozen voor een vloeropbouw met verschillende lagen om de akoestische kwaliteiten te waarborgen. De vloer is opgebouwd uit houten ribben met daarop een CLT-plaat van 120 mm. Deze combinatie zorgt voor voldoende stijfheid in de constructie, maar we misten nog massa. Als verzwaringsmateriaal is op de CLT-plaat droog zandcement in korrelstructuur aangebracht dat zorgt voor extra massa. Dit verzwaringsmateriaal kan later weer van de vloer gezogen worden om te hergebruiken. In deze laag zijn ook elektraleidingen verwerkt. Daarop ligt een droge zwevende dekvloer, bestaande uit een steenwolplaat en twee lagen MDF. Hierdoor is de totale vloerdikte – exclusief houten ribben – zo’n 300 mm.”

GELUIDSISOLATIE TUSSEN LOKALEN

Draagt de vloeropbouw ook bij aan de horizontale geluidsisolatie, is de vraag aan Dennis. “De droge zwevende dekvloer bevindt zich tussen de wanden, waardoor de akoestische vloer onderbroken wordt en niet doorloopt van bijvoorbeeld de ene collegezaal naar de andere. De CLT-wand wordt als het ware ingesloten door de verzwaringslaag. Daarnaast is aan één kant

weer een ontkoppelde voorzetwand als afwerking gebruikt. Door deze combinatie is de geluidsisolatie gewaarborgd.”

AKOESTIEK EN INSTALLATIETECHNIEK

“In de kern van het gebouw bevindt zich de schachtruimte met de installatiekanalen en leidingen. Dat maakte het mogelijk om de hoofdkanalen te bevestigen in de verkeersruimtes, waardoor deze meer ruimte hebben en vanuit daar de lokalen insteken. Door de grotere afmeting is er minder luchtsnelheid nodig voor een goede luchtaanvoer en -afvoer en produceert het ventilatiesysteem minder geluid. Daarnaast hebben de CLT-vloeren en -plafonds voldoende stijfheid om het leidingwerk trillingsvrij te bevestigen.” Bouwkundig minder uitdagend – maar essentieel voor hoorcolleges – is dat de professor duidelijk te verstaan is. Ook hier hield Dennis zich mee bezig. “Het is namelijk een fabeltje dat hout beter geluid absorbeert. Hout kan wel bijdragen, maar het verschil tussen een betonnen plaat en een gesloten houten wand is minimaal.” Dus moesten ook hiervoor aanvullende maatregelen getroffen worden. “De verdiepingvloeren met geluidsabsorberend materiaal tussen de ribben zijn afgewerkt met houten latten die zorgen voor extra geluidsabsorptie. En de achterwand is om geluidswaerkaatsing te voorkomen voorzien van houten lamellen met absorptie. Maar we hebben ook geluidsreflecterende maatregelen getroffen. Zo zijn de zijwanden voorzien van gesloten houten platen waardoor geluid reikt tot de achterste rij stoelen.” ■

Akoestische eisen voor scholen

Wettelijk zijn er alleen specifieke eisen vastgesteld voor de akoestiek in scholen met betrekking tot de geluidwering van de gevel. In BREEAM en het Beleid Frisse scholen zijn echter wel aanvullende regels opgenomen, waaraan bij het Marga Klompé-gebouw ruimschoots is voldaan. Gebaseerd op deze richtlijnen waren de eisen voor het Marga Klompé-gebouw:

- geluidwering van de gevel ($C_{A,K}$) tot een maximaal geluidsniveau binnen van 28 dB;
- installatiegeluid maximaal L_{1A} 30 dB geluidsniveau in groepsruimtes;
- ruimte akoestiek nagalmtijd 0,5 – 0,8 seconden (niet ingericht);
- luchtgeluidsisolatie tussen de groepsruimten en verblijfsruimten minstens D_{nTA} 43 dB geluidsisolatie; bij de tussendeur in de scheidingswand ten minste D_{nTA} 38 dB; tussen groepsruimten en aangrenzende verkeersruimten minstens D_{nTA} 33 dB;
- contactgeluidsisolatie tussen groepsruimten en verblijfsruimten minimaal L_{nTA} 59 dB; contactgeluidsniveau tussen groepsruimten en aangrenzende verkeersruimten en bergingen minimaal L_{nTA} 69 dB.

FOTO: FRANK DE GROOT.

BEPALING ACHTERERFGEBIED BIJ AFWEZIGHEID AANGRENZEND OPENBAAR GEBIED

Recent heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State twee uitspraken gegeven waarbij ingegaan werd op het begrip achtererfgebied. In beide uitspraken kwam de vraag aan de orde hoe het achtererfgebied bepaald moet worden als er geen aangrenzend openbaar toegankelijk gebied aanwezig is.

TEKST JACCO HUIJZER

Het begrip achtererfgebied is van belang bij toepassing van de regels voor vergunningvrij bouwen. Een bijbehorend bouwwerk in het achtererfgebied is onder bepaalde voorwaarden vergunningvrij voor wat betreft de ruimtelijke bouwactiviteit. Tot de invoering van de Omgevingswet bestond er hiervoor een landelijke regeling in het Besluit omgevingsrecht (Bor). Vanaf 1 januari 2024 staan deze regels in het tijdelijk deel van het omgevingsplan, door middel van de regels uit de Bruidsschat.¹ Gemeentes kunnen deze regeling desgewenst aanpassen en meer of minder vergunningvrij maken. De definitie van achtererfgebied is echter nog steeds landelijk geregeld, namelijk in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

In artikel 1 lid 1 van bijlage II van het Besluit omgevingsrecht (Bor) was de volgende definitie opgenomen: *‘erf achter de lijn die het hoofdgebouw doorkruist op 1 m achter de voorkant en van daaruit evenwijdig loopt met het aangrenzend openbaar toegankelijk gebied, zonder het hoofdgebouw opnieuw te doorkruisen of in het erf achter het hoofdgebouw te komen’*. Deze definitie is overgenomen in bijlage I van het Bbl,² omdat dit begrip in deze amvb op een tweetal plaatsen gehanteerd wordt.³ Omdat (het relevante deel van) deze definitie identiek is aan die in het Bor, is jurisprudentie op basis van het oude recht ook nog steeds relevant.

ACHTERGROND VAN DE REGELING

De achtergrond van het hanteren van de begrippen achtererfgebied en voorerfgebied was toegelicht in het Bor. Daarin was aangegeven dat het principe van de ‘voor-achterkantbenadering’ wordt gehanteerd ter bescherming van de ruimtelijke kwaliteit in het publieke domein. In het privé-domein wordt aan mensen meer vrijheid gegund, terwijl in de naar publiek domein gekeerde zijde van tuinen en erven een nadrukkelijker controle op ruimtelijke kwaliteit zal bestaan. Aan de voorkant van gebouwen mag daarom weinig vergunningvrij worden gebouwd en aan de achterkant veel (Stb. 2010, 143, p. 121 en 131).

In de voorloper van het Bor, het Besluit bouwvergunningvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken (Bblb), werd dit uitgangspunt ook reeds gehanteerd. Op het achter- en zijerf was het bouwen van een bijgebouw of overkapping onder voorwaarden toegestaan. Het achtererf was het gedeelte van het erf dat aan de achterzijde van het gebouw is gelegen, het zijerf was het gedeelte van het erf dat aan de zijkant van het gebouw is gelegen (artikel 1 lid 1 Bblb). Ook in het Bblb was toegelicht dat deze benadering vanuit het oogpunt van stedenbouw en welstand was gegeven; de ruimtelijke kwaliteit van bouw aan de voorkant is kwetsbaarder dan aan de achterkant (Stb. 2002, 410, p. 13).

In het Bor werd in 2010 het begrip achtererfgebied geïntroduceerd. Dat werd gedefinieerd als erf aan de achterkant en de niet naar openbaar toegankelijk gebied gekeerde zijkant, op meer dan 1 m van de voorkant, van het hoofdgebouw.

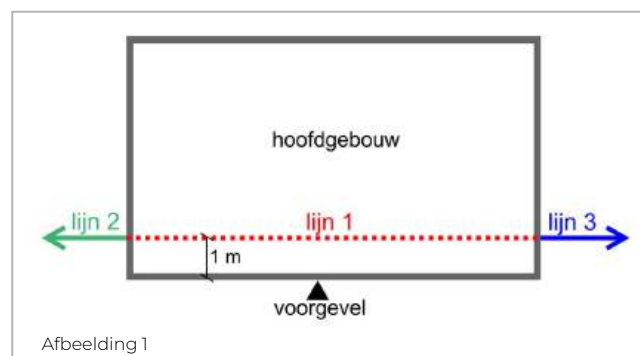
De huidige definitie stamt uit 2014. Bij de wijziging van de definitie in 2014 was aangegeven dat de vorige definitie in de praktijk vragen oproep bij situaties op hoekpercelen, percelen waarop hoofdgebouwen ten opzichte van het openbaar toegankelijk gebied schuin zijn geprojecteerd, of percelen met schuin lopende erfgrenzen. Het beschermen van de ruimtelijke kwaliteit van het publieke domein bleef ook in 2014 de achterliggende gedachte (Stb. 2014, 333, p. 28).

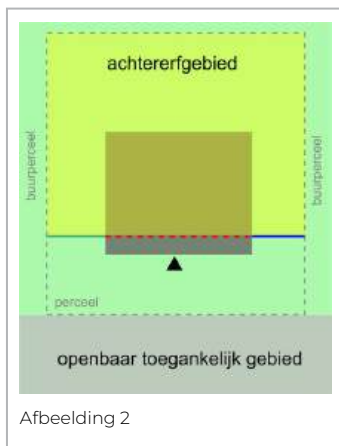
BEPALING VAN HET ACHTERERFGEBIED

De lijn waarachter het achtererfgebied ligt, bestaat op grond van de huidige definitie uit drie delen (zie afbeelding 1):

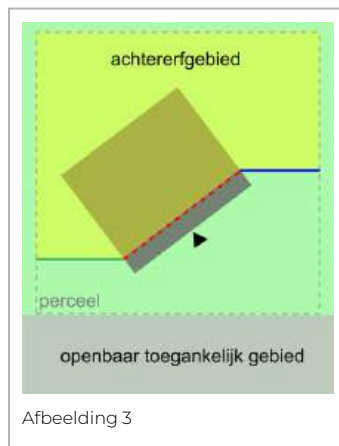
- lijn 1: gebouwerf achter de lijn die het hoofdgebouw doorkruist op 1 m achter de voorkant,
- lijn 2: de lijn ‘van daaruit’ aan de linkerzijde, en,
- lijn 3: de lijn ‘van daaruit’ aan de rechterzijde.

Lijn 2 en lijn 3 beginnen op het punt waar lijn 1 de zijgevel doorkruist. Lijn 2 en lijn 3 onderscheiden zich van lijn 1, omdat lijn 1 de voorgevel volgt,⁴ terwijl lijn 2 en lijn 3 het aangrenzend openbaar toegankelijk gebied volgen. Het openbaar toegankelijk gebied wordt in bijlage I van het Bbl gedefinieerd als: ‘wegen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994, en pleinen, parken, plantsoenen, openbaar vaarwater en ander openbaar gebied dat voor publiek algemeen toegankelijk is, met uitzondering van wegen alleen bedoeld voor de ontsluiting van percelen door langzaam verkeer’. Dit komt overeen met de definitie in artikel 1 lid 1 van bijlage II van het Bor.

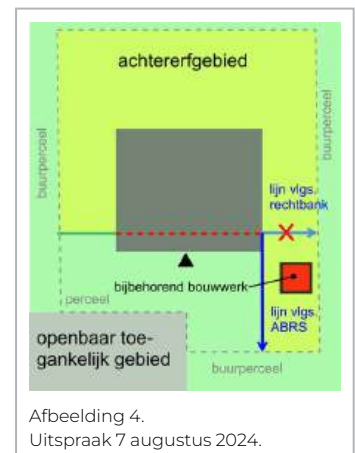

Afbeelding 2

Afbeelding 3

Afbeelding 4.

Uitspraak 7 augustus 2024.

Het voorgaande heeft ook tot gevolg dat het achterterfgebied feitelijk uit drie delen bestaat: het deel achter lijn 1, dat de breedte heeft van het hoofdgebouw, en het gedeelte achter respectievelijk lijn 2 en 3, waarvan de breedte en vorm wordt bepaald door het aangrenzend openbaar toegankelijk gebied. Wanneer het aangrenzend openbaar toegankelijk gebied evenwijdig aan de voorgevel loopt, zullen ook de lijnen 2 en 3 evenwijdig blijven lopen. Wanneer het openbaar gebied schuin ten opzichte van het hoofdgebouw loopt, zullen ook de lijnen 2 en 3 schuin lopen. Dat kan ook betekenen dat het achterterfgebied feitelijk vóór het hoofdgebouw komt te liggen. Dit is afgebeeld in afbeelding 2 en 3.

GEEN AANGRENZEND OPENBAAR GEBIED

Eerste uitspraak

De vraag doet zich in de praktijk met enige regelmaat voor wat er geldt wanneer er geen aangrenzend openbaar toegankelijk gebied is. Hoe loopt dan de lijn waarachter het achterterfgebied is gelegen? Die situatie kan zich voordoen doordat een perceel zich bijvoorbeeld bevindt aan een doodlopende weg, waarbij maar over een klein deel van het perceel openbaar toegankelijk gebied aanwezig is. Ook kan die situatie zich voordoen wanneer er een buurperceel tussen het betreffende perceel en het openbaar toegankelijk gebied aanwezig is.

Op het eerste gezicht lijkt het in die situatie logisch om de 1 m achter de voorgevel lopende lijn (lijn 1 in afbeelding 1) dan maar evenwijdig aan de voorgevel door te trekken tot aan de perceelgrens. Uit twee recente uitspraken en een uitspraak uit begin vorig jaar volgt dat die benadering echter onjuist is.

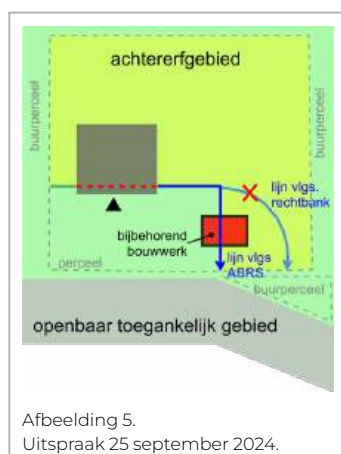
In de eerste uitspraak had de rechtbank die benadering toegepast in een situatie van een perceel aan een doodlopende weg. Volgens de rechtbank diende de lijn rechtdoor te blijven lopen tot aan de perceelgrens. Deze situatie is schematisch weergegeven in afbeelding 4. De Afdeling overwoog echter: "De rechtbank heeft het achterterfgebied vastgesteld aan de hand van de lijn één meter achter de voorgevel van de woning die evenwijdig loopt met de uitweg, alsof de uitweg tot voorbij de woning doorloopt. De uitweg loopt echter maar tot halverwege de woning. Omdat de lijn op grond

van het *Bor* evenwijdig aan aangrenzend openbaar gebied moet worden getrokken, kan de lijn niet voorbij de woning door lopen. Daarbij neemt de Afdeling in aanmerking dat het college op de zitting heeft bevestigd dat er naast de uitweg geen ander aangrenzend openbaar toegankelijk gebied aanwezig is. Het achterterfgebied moet daarom worden vastgesteld aan de hand van de lijn die 1 m achter de voorgevel 90 graden naar het oosten draait, zodat de lijn, evenwijdig aan het einde van de uitweg loopt. Deze lijn komt overeen met wat [appellant] lijn 3 noemt. Gelet daarop liggen de bijbehorende bouwwerken in het achterterfgebied."⁵

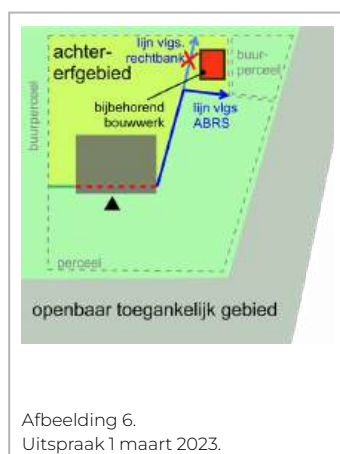
Het bijbehorend bouwwerk, dat feitelijk aan de voorzijde van de woning lag, was dus in het achterterfgebied gelegen. En dus mocht het vergunningvrij gebouwd worden.

Tweede uitspraak

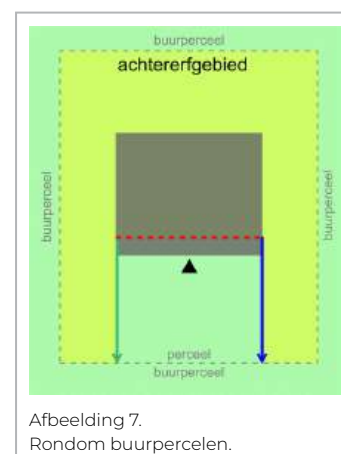
In de tweede uitspraak ging het om de situatie waarbij er tussen het betreffende perceel en de openbare weg over een klein deel een ander perceel was gelegen. Deze situatie is schematisch weergegeven in afbeelding 5. De rechtbank was van mening dat de lijn evenwijdig moest blijven 'aan dat punt' vanaf waar er geen openbaar toegankelijk gebied meer was, en stelde daarom een lijn vast 'met een straal van 11 m' tot aan de perceelgrens. De Afdeling ging daar niet in mee: "De Afdeling is van oordeel dat de rechtbank het achterterfgebied niet op de juiste wijze heeft vastgesteld. Gelet op de definitie van het begrip achterterfgebied, moet het achterterfgebied worden vastgesteld aan de hand van de lijn die evenwijdig loopt met het aangrenzend openbaar toegankelijk gebied. In dit geval grenst het eerste gedeelte van het perceel aan openbaar toegankelijk gebied, namelijk de Achterste Molenweg. Waar die weg van het perceel afbuigt, grenst het perceel aan een strook grond met struiken. Niet in geschil is dat die strook grond geen openbaar toegankelijk gebied is. Dit betekent dat de scheidingslijn van het voor- en achterterfgebied vanaf de lijn die de woning doorkruist op 1 m achter de voorkant van de woning evenwijdig met de weg loopt totdat de scheidingslijn in het verlengde van de wegafbuiging komt. Op het hier beschreven punt buigt de scheidingslijn met een rechte hoek af naar de voorkant van het perceel en loopt in een rechte lijn door naar het punt van de wegafbuiging."⁶

Afbeelding 5.
Uitspraak 25 september 2024.

Afbeelding 6.
Uitspraak 1 maart 2023.

Afbeelding 7.
Rondon buurpercelen.

In deze situatie betekende dit dat het bijbehorend bouwwerk slechts deels in het achtererfgebied was gelegen, en dus nog steeds niet vergunningvrij was.

Derde uitspraak

Ook een uitspraak uit 2023 sluit hier bij aan, waarin het achterste deel van het perceel niet meer aan openbaar toegankelijk gebied, maar aan een buurperceel grensde. Deze situatie is schematisch weergegeven in afbeelding 6. De rechtbank had geoordeeld dat de lijn het openbaar toegankelijk gebied diende te blijven volgen. De Afdeling oordeelde echter dat ter plaatse waar het buurperceel lag de lijn die perceelgrens diende te volgen: *“De Afdeling is van oordeel dat de rechtbank het achtererfgebied niet op juiste wijze heeft vastgesteld. Gelet op de definitie van het begrip achtererfgebied, moet het achtererfgebied worden vastgesteld aan de hand van de lijn die evenwijdig loopt met het aangrenzend openbaar toegankelijk gebied. In dit geval grenst het eerste gedeelte van het perceel aan openbaar toegankelijk gebied, namelijk de Sonnenberglaan. Het verder naar achteren gelegen deel van het perceel, waarop het bijbehorend bouwwerk staat, grenst niet aan openbaar toegankelijk gebied, maar aan het perceel met woning aan de [locatie 2]. Het college en [appellant sub 2] stellen zich terecht op het standpunt dat op dat gedeelte van het perceel het achtererfgebied niet moet worden vastgesteld aan de hand van de lijn die evenwijdig loopt met de Sonnenberglaan, maar aan de hand van de grens met het perceel [locatie 2].”*

Het bijbehorend bouwwerk lag dus in het achtererfgebied en was vergunningvrij.

Uit deze drie uitspraken volgt dat wanneer er geen aangrenzend openbaar gebied aanwezig is, de lijn direct naar het punt voert waarop het openbaar gebied ophoudt direct aangrenzend te zijn. Er mag dus niet gekeken worden naar het openbaar gebied dat aan bijvoorbeeld een buurperceel grenst. Die benadering sluit ook het beste aan bij het doel van de regeling, namelijk bescherming van de ruimtelijke kwaliteit van het publieke domein. Uit deze uitspraken kan mijns inziens worden afgeleid dat wanneer een perceel rondom grenst aan buurpercelen, het achtererfgebied zich aan beide zijden vóór het hoofdgebouw bevindt (zie afbeelding 7).

TOT SLOT

In de situatie dat er geen aangrenzend openbaar toegankelijk gebied (meer) is, voert de lijn waarachter het achtererfgebied ligt direct naar het punt waarop het openbaar gebied ophoudt direct aangrenzend te zijn. Dat kan betekenen dat een bijbehorend bouwwerk vergunningvrij vóór de voorzijde van een hoofdgebouw gebouwd kan worden. Wanneer een gemeente van mening is dat dat onwenselijk is, dan zal in het omgevingsplan een ander begrip gehanteerd moeten worden dan ‘achtererfgebied’. ■

OVER DE AUTEUR

MR. ING. JACCO HUIJZER IS SENIOR ADVISEUR
BOUWREGELGEVING/JURIDISCH ADVISEUR BIJ
NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS.

1 Artikel 22.27 onderdeel a en artikel 22.36 onderdeel a.

2 In de in het Bbl opgenomen definitie is ‘erf’ gewijzigd in ‘gebouwerf’. Daarnaast is het oude artikel 6 van bijlage II van het Bor toegevoegd aan de definitie, wat een regeling inhoudt in de situatie dat er meerdere gebouwen op een perceel aanwezig zijn. Die wijziging en toevoeging zijn hier verder niet relevant en blijven daarom verder onbesproken.

3 Artikel 2.29 onderdeel e en r Bbl.

4 Voor het bepalen van de voorgevel zie bijvoorbeeld ABRS 4 januari 2017, 201601009/1/A1, ECLI:NL:RVS:2017:3, r.o. 4.1.

5 ABRS 7 augustus 2024, 202203998/1/R4, ECLI:NL:RVS:2024:3220, r.o. 4.5.

6 ABRS 25 september 2024, 202106456/1/R4, ECLI:NL:RVS:2024:3834, r.o. 4.3.

7 ABRS 1 maart 2023, 202105688/1/R4, ECLI:NL:RVS:2023:818, r.o. 4.3.

OPNIEUW UITSTEL AANSCHERPING MPG

De geplande aanscherping van de MPG, die per 1 juli 2025 zou ingaan, wordt voorlopig uitgesteld. Dat schrijft Mona Keijzer, minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, op 3 oktober aan de Tweede Kamer. Nadat voormalig minister Hugo de Jonge van Binnenlandse Zaken op 3 april 2024 bekend maakte dat de introductie van de nieuwe MilieuPrestatie Gebouwen (MPG) was uitgesteld naar 1 juli 2025, komt er nu opnieuw een spaak in het wiel.

Ondanks het nieuwe uitstel ondersteunt Mona Keijzer de sinds 2013 ingezette weg om steeds milieuvriendelijker te bouwen in Nederland door middel van de MPG: "Het is goed dat de milieudruk wordt verlaagd en we kwalitatief goede en toekomstbestendige woningen bouwen."

Maar er is volgens de minister in Nederland sprake van woningnood. "Voor het kabinet heeft de woningbouwopgave de hoogste prioriteit. Veel woningzoekenden kunnen immers al enige jaren geen betaalbare huur- of koopwoning vinden. In dat licht wil ik alle (mogelijke) belemmeringen voor de woningbouwopgave kritisch wegen. Nieuwe, nationale (duurzaamheids)regels of aanscherpingen vanuit het kabinet of medeoverheden die een woning duurder maken of het bouwproces vertragen, zijn onderdeel van die weging."

TIJD NODIG VOOR GOEDE WEGING

In de weging betreft Mona Keijzer het standaardiserende en daarmee mogelijk kostenverlagende effect van een scherpere nationale norm: "De mate waarin een scherpere norm de lokaal variërende kwaliteitswensen in de praktijk beperkt, is daarbij cruciaal. Die lokale variatie vormt immers ook een belemmering voor de kosten en doorlooptijden van de woningbouw. Ik acht het daarom verstandig de tijd te nemen om deze weging goed te maken en bepaalde aspecten hierbij beter te (laten) onderbouwen en nogmaals te toetsen op draagvlak bij de markt en medeoverheden – ook tegen de achtergrond van Europese ontwikkelingen. Daarom stel ik ten aanzien van het voorgehangen ontwerpbesluit voor om op dit moment het ontwerpbesluit nog even aan te houden."

Wel gaat de minister onverkort verder met de omzetting naar de in Europa herziene bepalingmethode, die ook onderdeel is van het ontwerpbesluit. Inmiddels is er in de markt teleurgesteld gereageerd op dit besluit. ■

BOUW NIEUWE WONINGEN BLIJFT

In de eerste helft van 2024 zijn bijna 4 procent minder nieuwbouwwoningen opgeleverd dan in 2023. Dat blijkt uit cijfers van het CBS. Zo zijn er ook minder fabriekswoningen gebouwd dan verwacht. Juist die woningen moeten versnelling brengen. Hierdoor neemt de krapte op de woningmarkt verder toe. Dat is slecht nieuws voor woningzoekenden. Maar hoe komt dit? Jan van der Doelen, sectorspecialist Building & Construction bij ING Sector Banking, geeft antwoord in een expertquote.

Momenteel komt circa 15 procent van alle nieuwe woningen uit de fabriek. Dat aandeel moet stijgen, maar versnelling blijft vooralsnog uit. Bij fabrieksmatig bouwen kunnen machines, robots en digitalisering de plaats van een medewerker innemen en zo het tekort aan personeel in de bouwsector opvangen. Daarnaast kan fabrieksmatig bouwen de druk op de toenemende bouwkosten verlagen.

In een voorspelbare wereld werkt opschalen prima. Maar in de bouwwereld is dat een stuk ingewikkelder: de afhankelijkheid en onzekerheid van

FOTO: RIJKSOVERHEID/MARTIJN BEEKMAN

Mona Keijzer, minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

FABRIEKS- T ACHTER

externe factoren als rente, wet- en regelgeving en beschikbare locaties is hier groot. Ook is produceren op voorraad veel te kostbaar. De marges in de bouw zijn hiervoor te smal.

HOOGSTE TIJD VOOR SAMENWERKING

Inmiddels zijn er in Nederland meerdere initiatieven in fabrieksmatige bouw met een grote variatie in aanpak en allemaal relatief kleinschalig. Een verstandige keuze uit oogpunt van risicomanagement, want investeren in fabrieksmatige bouw is kostbaar en tijdrovend.

De zo noodzakelijke opschaling bereiken we alleen met intensievere samenwerking tussen bouwers, investeerders en andere belanghebbenden. Alleen dit leidt tot meer fabrieksbouw, vanwege de mogelijkheid om ook voor derden te produceren en zo een betere spreiding te realiseren van de bijbehorende risico's voor betrokken partijen. Voor woningzoekenden betekent een intensievere samenwerking meer kans op het vinden van een woning. ■

FOTO: PLEGT-VOS

VERWIJDERING VAN ASBEST WORDT VOLLEDIG VERGUNNINGPLICHTIG

Aan het verwijderen van asbest worden nog strengere eisen gesteld. Volgens de Europese Asbestrichtlijn moet uiterlijk 21 december 2025 een vergunningplicht worden ingevoerd voor alle bedrijven die asbest verwijderen. Nu geldt dit alleen voor Risicoklasse 2(A). Ook de huidige vrijstellingen zullen vervallen. Volgens de Europese Asbestrichtlijn moet uiterlijk 21 december 2025 een vergunningplicht worden ingevoerd voor alle bedrijven die asbest verwijderen. De vergunning zal worden verleend door een nationale instantie. Dat is een belangrijk verschil met de huidige certificatieplicht, die alleen geldt voor Risicoklasse 2(A). Ook de huidige vrijstellingen zullen vervallen. Er wordt nagedacht over een 'lichte vergunningplicht' voor 'sporadische onderhoudswerkzaamheden met een zeer geringe blootstelling'. Een voorwaarde voor de vergunning is dat een bedrijf een 'bewijs van naleving' kan overleggen en kan aantonen dat werknemers zijn opgeleid door een erkende opleider. Voor het bewijs van naleving is het ministerie van SZW van plan om gebruik te maken van een 'verbeterd certificeringstelsel'.

VERAS

In een brief aan de Tweede Kamer heeft de staatssecretaris van SZW de contouren geschetst van de implementatie van de wijziging van de Europese Asbestrichtlijn. Veel zaken moeten echter nog worden ingevuld. De Asbestrichtlijn leidt tot een ingrijpende wijziging van de Nederlandse asbestregelgeving. De regelgeving wordt voorbereid met betrokkenheid van een klankbordgroep. VERAS, de branchevereniging voor sloopaannemers en asbestverwijderingsbedrijven, is daarin ook vertegenwoordigd. In mei 2024 heeft VERAS (www.sloopaannemers.nl) samen met de collega-asbestbrancheverenigingen de Position Paper 'Denkrichtingen voor de implementatie van de nieuwe Europese asbestregelgeving in de Nederlandse praktijk' gepubliceerd. De contouren die de staatssecretaris schetst in de Kamerbrief sluiten aan bij de hoofdpunten in deze paper. De inbreng van VERAS in de klankbordgroep vindt plaats op basis van de paper en waar nodig wordt de Commissie Asbestverwijdering geconsulteerd. ■

BLIJ MET 'BOUWEN MET KWALITEIT'

Hier is hij dan: de eerste editie van 'Bouwen met kwaliteit'. En wat zijn we trots dat PONT ons blad nu uitgeeft. Het was even schrikken toen VMN media aankondigde te gaan stoppen met de uitgave, maar na een paar keer overleg waren wij er gelukkig uit met PONT. Belangrijk voor ons als vereniging was namelijk dat we met dezelfde redactie en eindredactie verder zouden kunnen, en dat is helemaal gelukt. Vandaar dat ook dit eerste nummer weer vol staat met zeer boeiende en interessante artikelen. Wij zijn dus enorm blij en zien uit naar een mooie en duurzame samenwerking met PONT!

VERENIGING BWT NEDERLAND EN LIDMAATSCHAP VAN CEBC

CEBC staat voor het Consortium of European Building Control. Deze Europese vereniging bestaat uit zowel private als publieke leden van alle EU-landen en zorgt er voor dat deze landen van elkaar leren over alles wat bouwregelgeving aangaat. Maar de vereniging is ook bedoeld om elkaar te helpen met vraagstukken waarbij andere landen al verder zijn. Daarnaast is deze vereniging een stem richting de EU in Brussel; vandaar dat het secretariaat van de vereniging in Brussel is gevestigd.

Van 13 tot 15 oktober was de halfjaarlijkse meeting in Cyprus waarbij de eerste dag is gesproken met een brede delegatie vanuit de rijksoverheid van Cyprus over hun 'reform of building regulation'. De andere leden hebben hier ook veel vragen kunnen beantwoorden en er zijn weer mooie vervolgspraken gemaakt om via een Teams-overleg dit land weer een stapje verder te helpen.

Ook de tweede dag zat vol met presentaties, maar dan vanuit de leden. Zo had Finland een presentatie over de worsteling met nieuwe Europese regelgeving met betrekking tot EPBD. De dame van het ministerie van Finland gaf een beetje snerend aan dat Europa verplicht om op ieder Fins dak zonnepanelen te leggen, maar dat meer dan de helft van Finland acht maanden sneeuw op het dak heeft liggen en er bijna geen zonlicht is. Naast presentaties uit Spanje, België, Engeland, Roemenië en Oostenrijk, mocht vanuit Nederland Wico Ankersmit een presentatie verzorgen over AI-toetsing van bouwregelgeving en ruimtelijke regelgeving, waarbij dit bij de meeste deelnemers tot verbazing leidde over hoeveel er nu al kan. Zie hiervoor ook het uitgebreide artikel in deze allereerste uitgave van ons nieuwe blad.

Presentatie Wico Ankersmit over AI-toetsing van bouwregelgeving en ruimtelijke regelgeving.

Verder heeft Sue-Ellen de Nijs van BouwQ een presentatie gegeven die gelijk was aan haar workshop op het jaarcongres. Zie ook het artikel 'Versnelling woningbouw door typegoedkeuring fabriekswoningen?', elders in deze uitgave.

Wil je meer weten over het CEBC of de afgelopen bijeenkomst op Cyprus? Kijk dan op www.cebc.eu. ■

CONGRES 'DIGITALISERING IN HET VERGUNNINGENPROCES'

Wil je weten wat er nu allemaal speelt en op welke vlakken je zelf met digitalisering van zowel het vergunning- als toezichtproces stappen kunt zetten? En wil je meekijken bij de belangrijkste initiatieven? Kom dan naar het congres Digitalisering in het Vergunningenproces op 12 december 2024 in de BouwCampus in Delft. De snelste bijspijkerdag over (ge)bouwinformatie, BIM, AI, digitale vaardigheden en nog veel meer.

Het is voor alle betrokken partijen – zowel de vergunningaanvrager (en zijn keten) als de VTH-medewerkers – belangrijk dat de uitwisseling van informatie bij vergunningverlening en het bijbehorende toezicht op een goede manier verloopt. Menselijke fouten, dubbelwerk, onduidelijkheden, miscommunicatie, ontbrekende stukken... We hebben er allemaal mee te maken gehad en onderzoek wijst uit dat we gemiddeld één dag in de week kwijt zijn aan het zoeken/vinden van de juiste informatie.

Informatiemanagement en de toepassing van digitale hulpmiddelen worden dus een steeds belangrijker onderdeel van ons werk. Tel daarbij op de grote maatschappelijke opgaven die voor de deur staan en de interne organisatie die steeds meer van ons vraagt. We willen wel bewegen, maar het is soms lastig om door de bomen het bos te zien of om de omgeving te overtuigen van het nut en de noodzaak.

Het positieve nieuws is dat er op verschillende vlakken al veel stappen gezet zijn om digitalisering in het vergunningenproces verder te brengen. Vanuit technisch oogpunt (zoals het werken met BIM, AI, digitale gebouwdossiers en uitwisselingsstandaarden), maar ook vanuit organisatorisch oogpunt (landelijke afspraken, digitale vaardigheden, gestandaardiseerde processen, et cetera). Om inzicht te geven in actuele ontwikkelingen, en zaken waar u zelf het antwoord op wilt weten, organiseert Building Changes samen met de Vereniging BWT Nederland dit praktijkcongres. We hopen u hiermee concrete handvatten, heldere voorbeelden en praktische tips te bieden waarmee we u verder kunnen helpen met uw eigen digitalisering in het vergunningenproces.

PROGRAMMA

Het congres kent een ochtend- en middagprogramma en duurt van 9.30 tot 16.30 uur. In de ochtend is er aandacht voor ontwikkelingen en praktijkinitiatieven. In de middag zijn er twee rondes met casegerichte werksessies.

VOOR WIE IS DIT CONGRES?

Dit congres is speciaal ontwikkeld voor professionals die met bouwinformatie werkzaam zijn in het vergunningenproces. Wij denken daarbij in het bijzonder aan:

- leden Vereniging BWT Nederland (VBWTN);
- leidinggevendenden, projectleiders of specialisten bij gemeenten;
- kwaliteitsborgers, architecten, bouwbegeleidingsbureaus, tekenbureaus, ontwikkelende bouwbedrijven.

Aanmelden kan via www.bwtinfo.nl. De kosten zijn € 295,00 (excl. 21% btw). ■

WAT IS DE VKBN?

De Vereniging KwaliteitsBorging Nederland (VKBN) zet zich in voor jou en andere professionals in de bouwsector. We hebben actief bijgedragen aan de ontwikkeling van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). Nu richten we ons op de optimale implementatie en uitvoering van deze wet. Als lid van de VKBN werk je samen met anderen aan het continu verbeteren van kwaliteit in de bouw. Je draagt bij aan een betrouwbaar en duurzaam bouwsysteem, waarbij de Wkb centraal staat.

WAT DOET DE VKBN?

Binnen de vereniging delen we kennis met elkaar, zonder de onafhankelijkheid van de leden uit het oog te verliezen. We wisselen ervaringen uit, adresseren knelpunten en dragen bij aan oplossingen, zodat het systeem zich kan blijven ontwikkelen. Daarnaast delen we technische kennis om een gedragen en gerespecteerde standaard van werken in de bouwsector te realiseren.

De VKBN vertegenwoordigt de belangen van professionals in de private sector en stemt af met de wetgever, het bevoegd gezag en de bouwsector. Ook stemmen we af met onze toezichthouder, de Tlobk, over thema's als toelating, toezicht- en handhavingsprotocollen en operationele aspecten. We zijn medeondertekenaars van het Bestuursakkoord Digitale Gebouwde Omgeving en leveren daarmee onze bijdrage aan efficiënte vergunningverlening en dossiervorming. Daarnaast informeren we de (bouw)markt over de waarde van kwaliteitsborging en de impact daarvan op de dagelijkse praktijk.

We zijn blij met de steeds nauwere samenwerking met de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland (VWBNTN), zoals vorige maand bij het jaarcongres 'Bouwen voor de volgende generaties'. Daar zoveel leden aanwezig te zien, maakte ons trots. We zoeken de samenwerking en de ervaringsuitwisseling met het bevoegd gezag bewust op.

WAAROM ZOU JIJ LID WORDEN VAN DE VKBN?

Als lid van de VKBN maak je deel uit van een gemeenschap die zich inzet voor de juiste toepassing van de Wkb. Onze leden zijn organisaties die zich professioneel bezighouden met kwaliteitszorg in de bouw, onderverdeeld in drie kamers: Instrumentaanbieders, Kwaliteitsborgers en Dienstverleners kwaliteitsborging.

Door lid te worden van de VKBN draag je actief bij aan het verbeteren van de bouwkwaliteit in Nederland. Je verdiept je kennis en vergroot je netwerk. Bovendien wordt het lidmaatschap van de vereniging gezien als een bevestiging van kwaliteit en betrouwbaarheid. ■

Wil je meer weten over het lidmaatschap? Kijk dan op www.vkbn.nl.

Voordracht nieuwe bestuursleden VKBN

Het bestuur van de VKBN draagt twee nieuwe bestuursleden voor:

- Lars Kiebert als voorzitter van de kamer Instrumentaanbieders;
- Erik Schot als voorzitter van de kamer Kwaliteitsborgers.

Tijdens de ALV op 20 november wordt aan de aanwezige leden goedkeuring voor de aanstelling van deze nieuwe bestuursleden gevraagd. De bestuurstermijnen van Ton Jans (huidig voorzitter VKBN en voorzitter kamer Instrumentaanbieders) en Paul Roosen (voorzitter kamer Kwaliteitsborgers en secretaris) verlopen in november. Zij zullen hun taken neerleggen.

Het Bestuur van de VKBN bestaat uit vier personen. Van links naar rechts: Paul Roosen, voorzitter kamer Kwaliteitsborgers en secretaris, René de Kwaadsteniet, voorzitter kamer IKB/dienstverleners en bestuurslid, Jos Rooijackers, penningmeester en Ton Jans, voorzitter VKBN en voorzitter kamer Instrumentaanbieders

BRANCHESTANDAARD WKB-DESKUNDIGHEIDSCRITERIA

De Commissie Ontwikkeling van de VKBN heeft een branchestandaard voor Wkb-deskundigheids-criteria ontwikkeld. Na goedkeuring door het VKBN-bestuur en omarming door de TloKB wordt de aanvraag nu ingediend bij het Nationaal Kenniscentrum EVC. We verwachten dat de branchestandaard eind 2024 erkend zal worden als officiële EVC-standaard.

In de Wkb zijn deskundigheidscriteria vastgelegd die instrumentaanbieders in hun instrument moeten verwerken. Wkb-professionals kunnen via een EVC-procedure op basis van gelijkwaardigheid aantonen aan deze criteria te voldoen. Doel is de kennis en ervaring die iemand heeft opgedaan in andere segmenten van de bouwsector (zoals aannemerij, advisering, werkvoorbereiding, bouw- en woningtoezicht) te kunnen waarderen en inzetbaar te maken.

WAAROM IS DEZE STANDAARD ONTWIKKELD?

Binnen het EVC-stelsel (Erkenning van Verworven Competenties) kan alleen een landelijk erkend vakbekwaamheidsbewijs worden verkregen als er een branchestandaard is die als maatlat kan worden gebruikt. De branchestandaard Wkb-deskundigheidscriteria voorziet hierin. Het is een maatlat voor deskundigheid inclusief een beschrijving van hoe deze maatlat toegepast moet worden. Vanwege de groeiende behoefte aan Wkb-professionals is het goed dat de branchestandaard kan helpen de arbeidsmobiliteit en de ontwikkeling van medewerkers te bevorderen.

WAARVOOR GAAT DE STANDAARD GEBRUIKT WORDEN?

De branchestandaard kan op verschillende manieren en door verschillende partijen worden gebruikt:

- Kwaliteitsborgers kunnen inschatten in welke mate (ingehuurde) Wkb-professionals aan de deskundigheidscriteria voldoen.
- Een certificerende instelling (CI) kan de branchestandaard gebruiken bij het beoordelen van Wkb-professionals, doordat de criteria uit de Wkb in de branchestandaard zijn uitgewerkt en de beoordelingsrichtlijn instructies geeft over het omgaan met gelijkwaardigheid. De branchestandaard kan de CI ondersteunen bij het uitvoeren van haar audits en bijdragen aan een uniforme uitvoering hiervan in het Wkb-stelsel.
- Instrumentaanbieders kunnen de standaard opnemen als richtlijn voor het aantonen van het voldoen aan de deskundigheidscriteria of de beoordeling van gelijkwaardigheid zoals in de Wkb is vastgelegd.
- Opleiders kunnen hun opleidingsprogramma toetsen aan de branchestandaard. Op die manier krijgen zij de beschikking over een uitgewerkte set van criteria die door de branche geaccepteerd worden en die zij kunnen gebruiken om hun opleidingen vorm te geven.

Uiteindelijk zal de branchestandaard bijdragen aan een eenduidige en kwalitatieve uitvoering van het Wkb-stelsel. Meer informatie: www.kc-wkb.nl/eindconcept-branchestandaard-wkb-deskundigheidscriteria. ■

STANDAARDISERING PROCEDURE GELIJKWAARDIGHEDEN

De Commissie Harmonisatie van de VKBN werkt aan een gestandaardiseerde aanpak voor het toepassen van gelijkwaardigheden bij Wkb-projecten.

Gelijkwaardigheid is een belangrijk thema in de bouw, bijvoorbeeld bij vergunningprocedures. In de eerste maanden sinds de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is gebleken dat gelijkwaardigheden op verschillende wijze worden beoordeeld. Daarnaast bleek dat in de markt behoefte is om hierin eenduidigheid aan te brengen. De VKBN heeft dit opgepakt, in afstemming met relevante organisaties als het ministerie van BZK, de Vereniging BWT Nederland (VBWTN) en de Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw (TloKB). Doel is een bestand aan gelijkwaardigheden te ontwikkelen en in stand te houden.

BESTAANDE GELIJKWAARDIGHEDEN

Er bestaat een lijst met eerder vastgestelde, geaccepteerde en gepubliceerde gelijkwaardigheden, gebaseerd op het Bouwbesluit. De Commissie Harmonisatie van de VKBN werkt aan het omzetten van deze lijst naar gelijkwaardigheden die gebaseerd zijn op het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Dit vaststellen doen wij bij voorkeur in samenwerking met BZK, TloKB en VBWTN; de eerste gesprekken hierover zijn geïnitieerd.

Doel is de bevindingen gezamenlijk te publiceren, zodat de verschillende stakeholders (kwaliteitsborgers, rijksoverheden, lokale overheden en TloKB) aan deze uitgangspunten kunnen conformeren (zolang deze niet vanuit de wetgeving worden aangestuurd).

OPROEP: NIEUWE SITUATIES DOORGEVEN

De Commissie Harmonisatie roept leden op om situaties door te geven waarbij twijfel bestaat of er sprake is van een gelijkwaardigheidstoepassing. Deze input is essentieel voor het in kaart brengen van de huidige praktijk en het ontwikkelen van een geharmoniseerde aanpak.

De VKBN streeft naar een transparant proces. Wij moedigen feedback van leden aan om gezamenlijk tot een breed gedragen en effectieve standaardisatie te komen. Voor meer informatie of het melden van relevante situaties kun je contact opnemen met Sietze Rozema van de Commissie Harmonisatie via 0182-592987 of s.rozema@wttkwaliteitsborging.nl. ■

BESTUURSAKKOORD DIGITALE GEBOUWDE OMGEVING

Ook voorzitter Ton Jans heeft namens VKBN op 16 oktober 2024 het Bestuursakkoord Digitale Gebouwde Omgeving ondertekend. Dit gebeurde samen met zo'n 40 andere stakeholders uit de ontwerp-, bouw-, en technieksector.

Met dit akkoord worden twintig concrete beleidsmaatregelen in gang gezet die de digitale samenwerking binnen verschillende ketens verbeteren. Zo worden de grote maatschappelijke uitdagingen in Nederland efficiënter aangepakt. Dat gebeurt door meer standaardisatie en het verbeteren van het uitwisselen van data. Denk aan het aanjagen van woningbouw, verduurzaming, infrastructuuronderhoud en de energietransitie.

Als ondertekenaar speelt VKBN ook een directe rol bij de verdere invulling en implementatie van deze beleidsmaatregelen, in de vorm van concrete projecten en zogenoemde 'digiDeals'. Zo zorgen we er, samen met de hele keten, voor dat we slimmer en sneller digitaal gaan samenwerken. ■

NOG GEEN LID OF ABONNEE? NEEM NU EEN ABONNEMENT MET INTRODUCTIEKORTING!

PONT, VAKBLAD BOUWEN MET KWALITEIT

Hét magazine voor professionals in de bouw, met aandacht voor alle facetten van bouwkwiteit!

PONT werkt voor deze uitgave nauw samen met de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland (VBWTN) en de Vereniging Kwaliteitsborgers Nederland (VKBN). Het vakblad bouwen met kwaliteit verschijnt 9 keer per jaar en iedere editie behandelt een eigen thema.

Als welkomstcadeau kun je nu profiteren van de introductieaanbieding en betaal je slechts € 275,- i.p.v. € 325,- (excl. 9% btw) voor een jaarabonnement.

MELD JE NU AAN!

Ga naar www.omgevingsweb.nl

SCAN DE QR-CODE

COLOFON

PONT, vakblad bouwen met kwaliteit is een uitgave van Berghauser Pont Mediagroep voor professionals die zich bezighouden met kwaliteitsaspecten van de bouw. Het verschijnt negen keer per jaar. De redactie is verantwoordelijk voor de inhoudelijke artikelen en opereert onafhankelijk.

Bij de totstandkoming van dit vakblad werkt PONT samen met Vereniging Bouw- & Woningtoezicht Nederland (VBWTN) en Vereniging KwaliteitsBorging Nederland (VKBN).

Redactieadres

Redactie PONT, vakblad bouwen met kwaliteit, Antwoordnummer 43374, 1020 WD Amsterdam (020) 637 5000, info@berghauserpont.nl

Hoofdredactie

ing. Frank de Groot
Katja van Roosmalen

Redactie

Wico Ankersmit (directeur Vereniging BWT Nederland), ir. Hajé van Egmond (adviseur Omgevingsrecht en kwaliteitsborging, Ministerie VRO), ir. Joost Heijnis (cepezed), Vincent Hilhorst (Gemeente Den Haag DSO), Annet

van der Horn (NEN Bouw), Ton Jans (voorzitter VKBN) Elise Kort (Gemeente Rucphen), drs. ing. Harry Nieman (Nieman Bouwkwiteit), dr. ir. Caspar van den Thillart (adviseur CE-markering en industrieel bouwen), Jacco van der Weel (gBOU.). Alle bijdragen worden op persoonlijke titel geschreven.

Eindredactie

Marit Hazeleger

Aan dit nummer werkten mee

Ceciel Butterhoff
mr. ing. Jacco Huijzer
ing. Gert-Jan van Leeuwen

Abonnementen

Informatie over abonneren op dit vakblad is te vinden op www.omgevingsweb.nl.

Adreswijzigingen

Abonnees kunnen adreswijzigingen of overige vragen mailen naar info@berghauserpont.nl.

Coverbeeld

Marga Klompé Building
Foto: Sebastian van Damme

Vormgeving

Berghauser Pont Mediagroep

Drukwerk

Veldhuis Media, Raalte

Advertenties

info@berghauserpont.nl t.a.v. Jimmy van der Kloet. Het volgende nummer van PONT, vakblad bouwen met kwaliteit, verschijnt 17 december 2024.

ISSN: 3050-7332

© Berghauser Pont Mediagroep. Niets van deze uitgave mag op welke wijze dan ook gekopieerd of verveelvuldigd worden zonder nadrukkelijke toestemming van de auteur(s) en de redactie. De meningen en standpunten verwoord door auteurs en geïnterviewden in de artikelen binnen deze publicatie vormen niet automatisch de visie van de redactie en de uitgever.

We hebben geprobeerd alle rechthebbenden te contacteren voor beeldgebruik in dit vakblad. Als dit niet is gelukt, neem dan contact op met info@berghauserpont.nl t.a.v. Ben Adriaanse.

Zekerheid in een veranderende wereld.
Praktisch en gedegen juridisch advies voor al uw
complexe omgevingsrechtvraagstukken.

WYN
STAEEL
ADVOCATEN

wijnstael.nl